

Копія.

Приказъ Военнаго Министра.

С. Пешбургъ. Октябръ 15 дня 1809 года. №. 138-й,

исаріашская Экспедиція предшавляетъ мнѣ, что опъ
в эскадроновъ и полуэскадроновъ полковъ: Елизаветградска-
скаго, Вольнскаго Уланскаго, Драгунскихъ Смоленскаго,
ьскаго, Дерптскаго, Сибирскаго и Серпуховскаго, до сего
неполучила она требовашельныхъ вѣдомостей о вещахъ подде-
имъ въ оппускъ по сроку предшоящаго 8ю-го года.

одимымъ признавая привестъ въ должную опредѣлишельность
лучай, копорые уменьшая раздробительность расчоповъ
в муадирныхъ и прочихъ, способшвовашъ могушь вѣрно-
хъ и успѣху въ сѣмъ снабженіи и опшумушь всѣ повоам

A. B. C. B. D. E.

af

JOH. GUSTAF ECKERBERG,

Ny upplaga
i sammandrag.

Åbo, 1811,

Tryckt hos Joh. Christ. Frenckell.

Imprimatur.
JACOB BONSDORFF.
Theol. Fac. Decan.

För att fullgöra en af afledne Kyrkherdens i Magis Församling Magister ABR. MIDDHUS i lifstiden warmaste önskingar, är närvarande Läseöfning på Wederbörandes anstalt och bekostnad utgifwen. Den tillagnas egentligen hans efterlefswande unge Åhörare, med den Aflednes alltid wännskapsfulla anmaning till dem och deras handledare, att de deraf måtte icke blott hemta nyttiga kunskaper för sitt förstånd, utan framförallt derefter sorgfälligt bilda sina spåda hjertan till sann gudaktighet och dygd!

Uffigten war i början att änyo upplägga J. G. ECKERBERGS nya A B C Bok för Fäderneslandets Barn, ett arbete icke otjenligt till Läraröfning i första bokläsningen. Wid närmare granskning befanns denna bok likwäl för widlyftig, och följaktligen för dyrköpt att blifwa allmänt känd och nyttjad. På anmodan har derföre underskrifwen wägat företaga sig att afhjelpa denna olägenhet. Hans inifrånka tid har sällan tillåtit honom, att frätta sin åtgärd längre än att förkorta och utsluta hwad han ansatt umbärligt. Har han här och der gjort några tillägg och ändringar, eller utbytt några stycken emot andra förut icke införda, så har sådant skett i öfwertrygghet att derigenom göra boken mera tjenlig för sitt ändamål. — Han gör sig det hopp, att boken under hans måhända oöfswade hand ej förlorat någon af sina förra fördelar. Åbo, December 1810.

GUST. RENVALL.

Tillägg och Rättelser.

Stafningsreglor:

1. I hvarje stafvelse måste finnas en vokal: och derföre bör ett ord delas i så många stafvelser, som der finnas vokaler, t. ex. olyckli^{ge}, bestedli^{ge}, gåen^{de}.

2. En enda konsonant emellan tvänne vokaler föres merendels till senare stafvelsen, t. ex. olydig, gula boken, hvarra glaset.

3. Af tvänne konsonanter skall en höra till förra och en till senare stafvelsen, t. ex. lad^{da}, flud^{ba}, hör^{de}, for^{la}. Dock märkes att ff, ft och fj skällan åtskiljas: t. ex. fisken, dristig, bestå, lista, bösa.

4. Af trenne konsonater föras tvänne till den förra och en till den senare: t. ex. warr^{na}, fyll^{nad}, leds^{nad}, ford^{na}, yng^{re}, starf^{wig}, trass^{la}. Dock undantagas ff, ft äfwen här: t. ex. for^{sta}, konster.

5. Sammansatta ord afdelas efter deras sammansättning: t. ex. för^{öka}, ur^{ålder}, upp^{amma}, till^{öka}, regn^{aktig}, för^{ret}.

Ytterligare exempel kunna ses i boken sid. 12.

Till Reglorné sid. 15 och 16 kunna till upplysning följande exempel tilläggas:

Reg. 2. g . . . . uttalas som j uti järn, jul.

Reg. 6. k . . . . som tj uti tjena, tjuta.

Reg. 7. ff . . . . som fj uti fjäl, fju, fjö.

Sid. 72 siffa rad. = doda läs goda.

— 73 rad. 7 — och läs och.

Svenska Språkets Bokstäfver
äro följande:

De mindre.

a. b. c. d. e. f. g. h.
i. j. k. l. m. n. o. p.
q. r. s. t. u. v. w.
x. y. z. å. ä. ö.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o.
p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z. å. ä. ö.

De större.

A. B. C. D. E. F. G. H. I.
K. L. M. N. O. P. Q. R. S.
T. U. V. W. X. Y. Z. Å. Ä. Ö.

A B C D E F G H I K L
M N O P Q R S T U V W
X Y Z Å Ä Ö

A

La-

*Latinska Stylens Bokstäfver:**De mindre.*

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k.
 l. m. n. o. p. q. r. s. t. u.
 v. w. x. y. z. å. ä. ö.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k. l.
 m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w.
 x. y. z. å. ä. ö.

De större.

A. B. C. D. E. F. G. H. I.
 J. K. L. M. N. O. P. Q. R.
 S. T. U. V. W. X. Y. Z.

*Skrif-Stylens Bokstäfver:**De mindre.*

a, b, c, d, e, f, g, h, i,
 j, k, l, m, n, o, p, q, r, s,
 t, u, v, w, x, y, z,
 å, ä, ö.

De

De större.

A, B, C, D, E, F, G, H, I,
 K, L, M, N, O, P, Q, R,
 S, T, U, V, W, X, Y, Z,

Följande Bokstafs-förkortningar böra för läs-
 ringen förklaras:

ch. cf. ff. fi. fl. ll. fi. fl. ff. ft. f. —
 Æ. æ. œ. œ. œ. &c.

Anmärkningar.

Antalet af föregående Svenska Språkets Bok-
 stafsver är 30. Några af dem kallas Vokaler, Sjelf-
 ljudande (Ljud), emedan de hvar för sig utgöra ett
 eget, fullt ljud, som utan tillhjälp af andra bok-
 stafsver kan uttalas. Sådana Vokaler äro dessa 9:

a. e. i. o. u. y. å. ä. ö.

Alla de öfriga (b. c. d. f. g. h. j. k. l. m. n.
 p. q. r. s. t. w. v) kallas Konsonanter, Med-
 ljudande (Ljudstafsver), ty deras ljud kan icke utta-
 las ensamt, utan blott i förening med någon vo-
 kal. — Märk: det långa j är Konsonant: s och z,
 w och v samt q och k uttalas lika: c framför t (å)
 läses som k.

Vokalerne äro åter af två slag, neml.

Hårda: a, o, u, å, och

Blöta: e, i, y, ä, ö. — Nyttan af denna
 indelning skall nedansföre visa sig.

När en eller flera Konsonanter så förenas med en vokal, att de tillsammans kunna med en munnens öppning uttalas, kallar man denna förening Stafwelle. Om en eller flere förenade stafweller hafwa någon wif bemärkelse, kallas det ord.

Stafnings- och Läseexempel.

bi, bo, by; du, dö, få,
 få; ha, ho, hy, hö; fo;
 le, lo; mo, må, mö; nå,
 ni, ny, nu; is, in; ut,
 ur, yr, år, er, är, al, ål,
 ol, os, ös, ås, ös, ef, of,
 åf, på, rå, rö; se, si, sy,
 så; ta, tå, ty, te; wi.

is, si; in, ni; of, fo;
 åm, må; år, rå; ås, så;
 åt, tå; öd, dö; öm, mö;
 ar, yr, yr; ed, de, ef, er,
 en; id, in, is.

le,

le se, te; bi, ni, si, wi;
 bo, fo, ro, ho; du, hu, nu;
 by, fy, hy, ny, sy, ty; då,
 få, må, nå, på, rå, så, tå;
 få; dō, mō, tō; be, de, ha,
 hā, te, we.

bi, bit; bo, bor, bod, bof,
 bom, bot; by, byt, byf, byr; de,
 del, den, der, det; få får; gå,
 går, gås; ha, har, haf, hal, hat;
 ho, hon, hot, hos.

al, dal, bal, sal, wal, tal,
 fal, hal, fal, mal; as, bas, las,
 ras; ed, ned, sed, led, bed, red,
 med, wed; ef, lef, pef, wef, nef;
 id, lid, rid, wid, sid, tid; ia,
 iag; iu, iul.

os, ros, nos, mos, fos; ur,
 sur, lur, hur, fur, hur, tur; yr,
 syr, dyr, hyr; år, bår, tår lår,
 får, får, mår, når, wår, hår,
 rår; år, bår, lår, når, tår;
 öl, föl, pöl, föl.

fo, for, fof; le, ler, len, let;
 nå, nål, bål, mål, tål, ål; rå,
 råd, råg; så, sår, såg, låg, tåg,
 måg, wåg; ro, rot, mot, sot,
 hot, hot, fot, not; dö, död, böd,
 röd, nöd, föd; bad, rad, wad;
 tid, wid, lid, rid, fid.

ät, båt, låt, wåt; åt, nåt,
 māt, rāt, wāt; söt, nöt, röt,
 môt; mat, fat, lat, hat; hit, dit,
 bit, nit, lit; bet, fet, wet, het;
 ut, hut, lut; byt, ryt; fil, fil,
 mil; hel, del, fel.

Enstafwiga ord med fördubblad Kon-
sonant i slutet.

dag, dagg; tag, tagg; lag,
 lagg; fal, fall; hal, hall; tal,
 tall; al, all; wal, wall; kal,
 kall; fat, fatt; hat, hatt; mat,
 matt; natt, fatt, satt, att; gap,
 fap, fapp, papp, tapp, napp,
 rapp; las, lass, bar, barr; gadd,
 labb, wan, wann, (winna,) rann,
 (rinna,) fann, (finna.)

led, ledd; red, redd; sed,
 sedd; åg, ågg; het, hett; fet, fett;
 wet, wett; bet, bett; met, mettt;
 sil, sill; dill, pil, till, fil, mil,
 will, fil; lip, pip, pipp, sipp;
 wid, widd sid, tid; win, winn
 (winna,) tig, tigg; wis, wis;
 dit, ditt, mitt, sitt; taf, tack;
 wef, weff; wig, wigg.

bonn,

bom, lom, tom, gom; wät,
 wätt; byt, bytt; nåt, nått; fått,
 gått; år, årr; låt, lått; råt,
 rått; wät, wätt; mät, mätt;
 öm, söm, töm, döm; lön, lönn;
 rön, rönn, för, förr; dörr, dörr;
 föd, född; möt, mött; nöt, nött;
 söt, sött; ar, lar, far, war,
 wär, ser, yr, byr.

Enstafwiga ord med twenne olika Konso-
 nanter i början eller slutet.

bra, braf; bro, bror; bry,
 bryr, bryt, brå, brår, bråd,
 brädd, bröd, bred, bredd, brun,
 brunn, brud; bli, blir, blid, bly,
 blyg, blå, blått, blås, blåst,
 blad, blod, blöd; tre, tro, tror,
 trott, tran, tråd, tråd, tråt,
 trål; gro, grott, grå, grått,
 gråt,

gråt, gröt, gret, gran, grann,
 grant, gris, gräs, grus; frus,
 fras, fryp, frut; drag, drog;
 frog, frig; fri, frid, fris, fru,
 frun, från; frö, frön, frös, frys,
 fräs; wrå, wrål, wraf; prat,
 pris, pryl, prut; qwal, qwar,
 qwist.

fly, flyr, flytt, flyg, flög,
 flat, flatt, flyt, flöt, flod, flöd,
 flygt (flyga,) flytt (fly); glöd,
 glad, glas, glob; slå, slår, slag,
 slagg, slug, slog, slot, slög, slöt,
 slit, slut, slåt, slår, slet, slem;
 plan, plåt, plog; flo, flot, klar,
 klart, klaff, kladd, klubb, klapp,
 klipp; små, smal, smil, småt,
 smek, smid, smet, smör, smög;
 sno, snodd, snör, snöt, snyt,
 snar,

snar, smart, sned, snes, snus;
 gno, gnor, gny, gnyr, gneg,
 gnet, gnid; knå, knån, knip,
 knöl, knös, knöt, knut, knyt,
 knot; snas, snös, snys.

sko, skast, skar, skal, skall,
 skam, skäl, skåp, skog, skar; spå,
 spått, spår, spån, spåd, spådt,
 spaf, spaft, spit; stå, står, stål,
 ståt, stått, stöt, stöp, stöpt,
 stöd, stod, stol, stil, styl, stig,
 stygg, stor; swag, swal, swall,
 swagt, swar swart, swan, swin,
 swår, swårt; två, tvåål, tvåår,
 tvårt (buttert) twert (igenom,
 o. s. w.), snert.

björn, björk; fiun, fiåt, fiäll,
 fiol, fiås, fiåst, fiår; njut, njöt;
 tjut,

tjut, tjöt, tjur, tien, tient; mjöl,
mjölk, mjöd; sju, siö, siäl, siud,
siuf, siuft; säng, häng, swäng;
säng, ung, tung, styng; awick,
awast, awarn.

Enstafwiga ord med trenne Konsonanter
i början eller slutet.

skri, skrif, skrift, skrid, skrud,
skrå, skräck; sträck, strek, stref,
ströf, strut, strunt, strakt, straff;
sprak, språk, sprick, spräck, spratt;
drick, drack, prick; strå, stråt,
strött; spröd, sprödt, sprut; al,
all, allt; wal, wall, walls; fal,
fall, kallt; win, winn, winst,
minst; dun, dunst; fin, finst, ilst;
ty, tyss; war, warm, warmt;
lån, långd; tunn, tung; tyngd,
mångd, swängd, trängd.

härsk,

hårst, hårstt; färst, färstt;
 ung, ungt, yngst; tung, tungt,
 tyngst; lång, långt, långst; stor,
 stort, störst; hög, högt, högst;
 låg, lågt, lågst; ond, ondt,
 värst; häst, hästt.

Exempel af tvåstafwiga ord.

a-ga, a-rel, an-der, am-ma,
 a-ska; e-gen, ef-ter, er-na, eld-stad;
 i-sa, i-lar, im-ma, in-gen, ill-ska;
 o-ro, o-sar, on-da, or-ter, o-star;
 u-ti, u-tan, un-na, un-der, un-ge;
 y-ta, y-rar, yr-sel, yng-ling, ytt-re;
 å-fa, å-der, ål-der, ån-gra, å-ska;
 å-ta, å-ger, ån-gel, åp-pel, år-ter;
 ö-ga, ö-ser, ör-ter, ö-ster, ön-ska,
 bi-ta, byt-ta, bun-fa, blå-sa, bry-
 ta; de-la, dam-mar, dric-ka, dra-
 ga, dun-dra; fa-ra, fat-tar, fa-
 ster,

ster, frå-ga, fiå-ril; ga-la, gran-
 ne, glåd-ie, gna-ga, gnug-gar;
 ha-re, hal-ta, hå-star, hun-dar,
 hum-la; ja-ka, ja-ser, jem-ka,
 jung-fru, junc-ker; ko-ka, kan-na,
 flåm-ta, fry-pa, knip-ning; le-ka,
 lim-ma, lin-dar, lår-ka, lem-na;
 ma-ta, mam-ma, mes-sing, mark-
 nad, mör-ker; nö-ta, nye-fel, ny-
 stan, nytt-jar, nor-dan; pi-pa,
 pap-pa, pla-ska, pladd-rar, prång-
 lar; qwi-da, qwin-na, qwi-star,
 qwin-lig, qwitt-ra; ro-pa, råt-ta,
 rag-la, ri-ska, rem-na; su-pa,
 sim-ma, sle-da, skri-ka, smör-ja;
 ti-ga, tun-na, tram-pa, twin-ga,
 trö-ska; wa-ka, wag-ga, win-ter,
 we-ster, wri-da.

Flerstafwiga ord:

an de lig, al ta re; e gen dom, e län de;
 in ga lun da, in ner sta; o lyck lig, ond ske-
 full; u sel het, ur wä der; ym nig het, yt-
 ter sta; ä l der dom, ä h ö ra re; ä r lig het,
 ä m ba re; ö l su pa, ö n ske lig. — barn- lig-
 het, bryg gare; dan sa re, dricks tun na; fi-
 ska re, fön ster ru ta; gul ak tig, grön si ska;
 hop sam la, her re man; Jo han nes, jä ga re;
 kam ma re, kräl un ge; landt e gen dom, li-
 dan de; me sta re, mjölk byt ta; nåls ö ga,
 narr ak tig; po tä ter, pre ste gård; qwin no-
 bild, qwäl jan de; ri ke dom, re san de; syn da-
 re, skred da re, snic ka re, sqwall ra re; tå la-
 mod, trä går dar; wä der lek. we stan wind.

Föregående exempel äro så walde, att bokstäf-
 werne i dem öfwerallt bibehålla sitt naturliga uttal.
 Men det är en icke ringa omständighet, att tidigt
 göra lärningen uppmärksam på det olika uttal, som
 wiåa bokstä wer (c, d, e, f, g, h, k, m, n, o, p, t)
 få i olika ställningar. I afsigt att wänja honom
 wid denna olighet äro följande exempel, med före-
 gående reator tillagde. De förra (exemplen) äro
 ämnade till lärningens egen öfning, de senare (reg-
 lorne) må läraren muntligen, swåningom och ge-
 nom ofta återtagna påminnelser, honom öbringa.

r:o f uttalas som w i slutet af stafwesser; men
 då t eller ett annat f följer derpå, och föröfrigt
 alltid, behåller det sitt naturliga ljud, ff.

af, haf, lof (i seglande), löf, taf la,
gräf wa, gräf ning, ifrig, gräfd, hâf (fist.
hâf), bof, flef, rof, rōf wa, lif, lef wa; (men
icke så i) grift, skrif ta, skaffa, för träff e lig.

2:o g framför blöta vokaler, (e, i, y ä, ö,) i början af orden, uttalas som j; men i slutet af flerstafwiga ord behåller det sitt eget hårda uttal äfwen framför en blöt vokal: eller rättare, g framför blöta vokaler i ordens accentuerade rotstafwelse läses som j, men icke så i böjningsstafwelser, ff.

ger, gif, gynn, gåld, gör, ger na, gif wa, lyckel, gålla, gōmma, igen, för gif wa, be gyn na, be gå ra, an ge nam, un ge får, (ewange lium): (men icke så i) ewige, lifli gen, flugit, tagen.

3:o g läses som j äfwen i slutet af några ord då l eller r går nästframföre; ff.

berg, merg, elg, forg, talg, talga ber ga, för argelse, farga, helg, belgd, gråt ögd, gal ge, tälga, borg, borgen, bor ga, bor gare, (negd, nögd).

4:o g och d framför t (gt, dt) läsas som t och t, ff.

sagt, bragt, lagt, wigt, flygt (af flyga) dug tig, drägt, löjligt, sned, snedt, wid, widt, bred, bredt.

5:o h framför w och j, äfwen som d, g, l framför j i rotstafwelsen, uttalas icke af rena Swenskar, ff.

hwad, hwil ka, hwart, hwålf wa; hjord (boskaps hjord), hjort (ett djur), hjul, hjelp, hjer ta, hjon: — djur, dje ken, djup; giort, gjord (af göra) gju ta; ljud, ljus, liuf för. ljuf wa, för lju des, be gju ta, för dju pa.

6:o k framför blöta vokaler i början af ord (eller k i rotstafwelsen) uttalas nästan som tj, men i slutstafwelser (böjningsstafwelser) af längre ord har det icke ett sådant hwåfande ljud framför en blöt vokal, ff.

ked (kedja), kif, kyr ka, kär, köf, ke la, ki la, kys sa, käl la, kö ra, för ky la, be kånna: (men icke så i) li ke, wi kit.

7:o sk framför blöta vokaler i rotstafwelsen läses som sj, men i slutstafwelser bibehåller det alltid sitt naturliga ljud. Äfwen skj och stj läsas alltid som sj, ff.

sken, skinn, sky skånk, skån ske na, skicka, sky la, skån ka skö ta, be skån ka, be skol-la: — skjuta, för skjuta, stjer na, stjelpa, men ni ska eller men ni skja. (Men icke så uti) him mel ske, wan ske lig.

8:o o läses ofta som ett kort å, i rotstafwelsen då a) en tvåskrifvön (fördubblad) konsonant, eller b) två olika konsonanter (isynnerhet

het sw, rg, rk, rl, r, dt, ld, lt, mn,) eller c) ett enkelt i eller m följa derpå, och d) för öfrigt i många andra ord — e), Älwen i slutet af flerstafwiga ord, då ett r följer derefter. Ifrån dessa regler blifwa dock många ord undantagne isynnerhet de, som i sina andra böjelser hafwa ett rent o, t. ex. stort af stor, grodd af gro.

a) torr, hopp, lott, of, brott, gos se, spotta, hoppa, b) bock, kock, flocka, godt, skofwel, sofwa, ofwan, kofwa, lofwa, sorg, borg, borgen, kork, orka, forla, sold, dodd, stolt, anoln, domna, trotsa c), boja, sloja, foja, kom, som, om, rom (siffror) kort, bort, sort, d) hof (Konungens), lof (tillåtelse), skof, skrof, honom, konung, honing, kona, kol, (brännkol) rodnad, kora, målbo ren, son, e) ol lon, luc kor, wec kor.

9:o gn uttalas oftast som ngn, då en vokal går nästförut, men eljest icke, ff.

agn, gagn, lögn, wagn, lugn, regn, bygn, gagnar, wagnar.

10:o c framför blöta vokaler läses som s, men för de hårda som k. Därföre skrifwa många i detta senare fall k i stället för c, ff.

(som s i) cedar, citron, cir kel Cice ro, Cy rus; (som k i) canon, canal, caffe, capitel, cateches, chor, eller: kanon, kanal, kaffe, m. m.

11:o n läses dubbelt i några ord.

min, din, sin, in, hin, men, den, än,
igen, wån, man, mån, men, han, kan, mun,
m. fl.

12:o e läses ofta nästan som å, isynnerhet
då twenne konsonanter följa derpå, ff.

berg, begge, bleck, denna, efter, elf,
fem, ger na, hell re, her re, jemka, mest,
prest, m. fl.

13:o ph läsas som f, och th som t: hwarföre
många i deras ställe skriva f och t.

phi lo soph, pro phet, the o log, thee, the
a ter, eller: fi lo sof, pro fet, te o log, té, te a ter.

14:o ti då en vokal följer, läses som tff.
con di tion, spe cu la tion, auc ti on.

Skiljetecknen.

- (,) Komma utmärker en del af en mening.
(;) Semikolon, eller punkt med komma, och
(:) Kolon affskära större delar af meningen.
(.) Punkt

- (.) **Punkt** utmärker en hel eller slutad mening. En mening kan derföre bestå af ett eller flera Komma, Semikolon eller Kolon.
- (=) **Stavelingsstecknet** eller **Stafwelsstecknet** tjänar att hopbinda stafwelser eller ord.
- (?) **Frågestecknet**, brukas då man frågar.
- (!) **Utropstecknet**, brukas då man tilltalar någon.
- ( ) **Parentes** eller **Inslutningsstecknet** tjänar att deri innesluta ett ord eller en mening.
- (^o) **Apostrof** eller **Affortningsstecknet** utwisar att någon bokstaf eller ock hel stafwelse är utelennad.
- (^o) **Låntecknet** utwisar en annans uttryck.
- (:,:) **Upprepningsstecknet** förekommer i vers.
- (—.....) **Tankstref**: der de stå, skall man ge mera wigt eller eftertryck åt tanken och uttrycket.
- (§) **Paragraf**, är en wiss afdelning i en skrift.

Allt med vidare förklaringar och exempel be-
 grämma bruket af dessa stiljetecken, bleswe för wid-
 lyftigt, och för begynnaren måhända obegripligt. En
 uppmärksam Lärare kan under sjelfwa läse-öfningarne
 gifwa barnen här om den nödwändiga underrättelsen.

Sedolärande Berättelser.

1. De olika Bröderne.

Herr Wallter hade twenne söner.
 Den ena het te Gustaf, den andra Mär-
 ten. Fadren wille ger na att de skul le lä-
 ra sig allt, som war dem nyt tigt.

Gustaf hade mycken håg till allt,
 som war godt. Han wille ger na läsa.
 Han bad sin Pappa om goda böcker: sa-
 da na fick han ock. Hans Far köp te honom
 många wackra böcker. Han lär de sig
 snart att skrif wa: fick sen lä ra sig att ri ta
 och spe la. Och här af ha de Gu staf mån-
 ga gån gor ro ligt.

I si na böcker fick han lä ra och we ta
 mycket, som han ej wiste för ut: af sin skrif-
 ning hade han det nö jet, att kun na skrif wa
 små bref till si na wän ner. Han kun de nått
 och wäl ri ta små hus och gub bar, trån och
 djur, såsom hund ar, hä star, or ar. Så småll
 war Gustaf. Han war ock ål skad af alla.

Men

Men Mårten hans bror, ville deremot all drig låra sig nå got. Fadren bad honom vara så snäll som Gustaf war. Gustaf sade ofta till honom: min bästa Mårten, lås och war flitig, så får du så roligt som jag har. Nej, — Mårten ville ej swad hånne? — Mårten blef stor, och då fick han ofta skåmmas för det, att han ej lårt sig att låsa och skrifa. Ingen wille ha en så dålig Gosse hos sig, och Fadren brydde sig ej om honom.

2. Det är nyttigt att lyda sina
Söråldrars råd.

Fru Danby hade trenne barn, twenne Gossar och en Flicka.

Flickan Sofi, samt yngsta Gossen Fredrik, woro twenne goda barn. I allt woro de lydige sin Mamma: allt hwad hon bad dem, gjorde de: allt hwad hon förbödd dem, gjorde de all drig. Modren hade afwen der före mycken glädje af dessa twenne barnen. Hon och alla älskade dem, och de blefwo med tiden lyckliga.

Den äldsta Gossen, Ulrik, war deremot ganska olydig. Hans Mamma bad honom ofta akta sig att icke bruka knifwar och saxar; ty han kunde lätt skada sig der med. Han lydde ej — och skar sig derföre ofta rått illa.

En dag hade han en skarp knif i handen. Modren som såg detta, sade till honom: låt bli knifwen, min Gosse, du kan lätt skada dig med den. Ulrik lade wäl nu bort knifwen, som hans Mamma bad honom; men när Modren gick ut, tog han den åter och wille dermed iälta på ett stycke trä. Hvad hände? — Ulrik skar af sig ett finger. Nu lade han bort knifwen: skrek och jemrade sig. Men det war för sent; olyckan war skedd. Sedan syntes wäl Ulrik en tid mera lydig. Men hans elaka wana för ledde honom likwäl stundom till olydnad.

Hans Mamma bad honom alltid att ta sig, att icke gå till Håstar och främmande Hundar. Ulrik glömde en dag denna warning. Han gick intill en Håst, som med sin bakfot hastigt slog till honom så hårdt, att hans högra ben krossades. Hans skrik hördes in. En Piga kommer ut för att se efter Ulrik, som då låg skrikande på marken, och kunde ej hjälpa sig opp. Pigan bar honom in. Ulrik fruktade nu att se sin goda Mamma. Hon kom: Ulrik gråter och ber om förlåtelse, samt lofwar att alldrig mer wara olydig. Då swarade Modren: Min Ulrik, du gjorde wäl om du alltid lydde din Mamma, då slapp du mycket ondt. Sred rik och So si komma ej i sådana olyckor som du;
ry

ty de äro alltid lydige, och följa sin Mammans råd. Men, min Ulrik, om du nu blir lydig, och beskedlig hådan- efter, så will jag glömma det ta Ul- riks ben blef sluteligen läkt, sedan han der- of i lång tid utstått många plågor och små- righeter. Han blef äfwen sedan ett godt och lydigt barn. Ingen olycka skedde ho- nom nu mer. Och nu älskade hans Mam- ma honom, liksom sin Fredrik och Sofi. Af olyckan blir man wis: bättre är att genast lyda ett godt råd, som en god Mamma eller Pappa ger of; så slipper man mycket ondt.

3. Att ljuga är en ful wana.

Lilla David war en dag ensam i barn- kammarn. Der råskade han att wred en fåpp slå ut en ruta. Stört sprang han, med tårar i ögonen, till sin Pappa: talte om hwad han gjort, och bad om förlåtelse. Fadren bannade honom nu icke derföre; men sade blott: akta dig, mitt barn, en annan gång: det war beskedligt att du talte om hwad du gjort: då du felat, så tillstå det alltid; då förlåter man dig snarast. Glad kyste David sin goda Pappas hand, och lofwade akta sig, att ej mer slå sönder något

Jakob deremot war ej så uppriktig. Han nekade ofta till de fel och odygder, som han

Han begåtte derföre fick han ock ofta ris och bannor. En dag slog han sönder sin Mammans Spegel. Genast sprang han ut, utan att tala om hwad han gjort. Modren kom in och frågade straxt hwem som slagit sönder hennes Spegel.

Jakob blef inkallad; men han nekade och sade att hans bror Tomas, gjort det. Nu tog Modren riset och ropade på Tomas. Han kom, och Modren sade till honom: hwarföre har du ej sagt mig, att du slagit sönder min Spegel? nu får du ris. Tomas började gråta. Då kom en Piga hastigt in och sade, att hon såg Jakob slå sönder Spegeln: Tomas är oskyldig.

Nu kunde ej Jakob neka. Han började gråta, och bad sin Mamma, att hon wille förlåta honom. Nej, svarade Modren, nu får du mycket ris; du har gjort illa: ty sedan du felat, har du nekadt till det och lugit för mig: du har lugit på din lilla oskyldiga bror: nu får du ris för allt detta. Jakob gret och bad, men det kunde ej hjälpa: han fick det straff som han wäl förtjent — Sade Jakob straxt tillstått sitt fel, hade han wist sluppit ris.

Så ofta något illa skedde, hwad som helst, trodde man alltid att Jakob gjort det. Han fick ständigt ris och bannor: man trodde

Honom ej då han nekade. Ofta war han kanske oskyldig; men som man wiste att han pågade ljuga, så kunde man ej tro hwad han sade och försäkrade.

Jakob fann till slut, att han gjort illa som want sig att ljuga. Han började tala sanning och tillstod uppriktigt då han begått något fel. — Nu började man äfwen att tro hwad han sade. Hans Mamma och Pappa sågnade sig deröfwer att deras Jakob blifwit bestedlig. Han slapp nu både bannor och ris. Man kallade honom nu den bestedliga Jakob; — förut kallades han af alla: den obestedliga, den lögnaktiga Jakob.

Att ljuga är en ful wana. Den som wänjer sig derwid, blir alldrig trodd. Tala derföre sanning om du will man skall tro dig. Om du har felat: tala uppriktigt om det, neka ej; så förlåter man dig gern.

Den som ljuger och nekar till hwad han gjort; hans fel blir mycket större, ty osanning är det största fel af alla. — Alla goda barn tala alltid sanning. Om de någon gång råka att göra illa; så tala de straxt om det; och så förlåtelse; ty sanning är den största dygd af alla; och den som talar sanning, honom tror man ock alltid.

4. Den bestedliga Gosen.

Adolf war en liten bestedlig Gose. Alltid war han lydlig emot sina Föräldrar, och gjorde derföre aldrig något mot deras wilja. Allt hwad de bödo honom göra, det gjorde han gerna: men allt hwad de förbödo honom att göra, det gjorde han aldrig. Han sade ofta: "Hwarföre skulle jag göra emot min goda Mammans och Pappas wilja och befallning. De wilja mig alltid wäl; hwarföre skulle jag icke då göra allt hwad de befalla mig; ty de be mig icke göra annat, än det som är mig nyttigt, och sådant som alla Barn böra göra. Om jag wore olydig, så gjorde jag mina goda Föräldrar ledsna mot mig; då höllo de ej mer af mig, och jag kunde ej mer begära någgon godhet af dem. — Genom olydnad gör man således illa mot sig sjelf: man kan ock ofta råka i olycka, då man gör det som man är förbuden att göra".

Så klokt tänkte lilla Adolf. Han war äfwen höflig och artig mot alla Menniskor. Mot den uslaste Tiggare wisade han höflighet och godhet. Då han war hos sina Syskon, eller i andra Gosars sällskap, war han alltid artig och bestedlig mot dem, och derföre wille de äfwen gerna se honom hos sig.

Gerna gick han i Skolan; ty han sade: det är så roligt att läsa: utur Böckerna
får

får man höra och weta mycket, som man ej wiste förut: man får der höra många woliga historier och berättelser. — Adolf läste öfwen ganska flitigt. Hans goda Föräldrar woro glade, att de ägde ett så bestedligt barn. Alla älskade Adolf; och man kallade honom: Den bestedliga Gosen.

5. Den obestedliga Gosen.

Lars war deremot en elak Gose. Han war ofta olydig både mot sin Pappa och Mamma; och fick derföre alltid bannor. Swart hon kom, uppförde han sig illa och obestedlig. Han war ohöflig och oartig mot alla. Då han såg en fattig, gjorde han norr af honom och dref gäcf med hans träsiga kläder. — Så obestedlig war Lars.

Hans bestedliga Kamrater förde honom ofta bort utur sitt sällskap, och ingen kunde tåla en så oartig och elak Gose. Så snart man såg honom, sade man: der kommer den obestedliga Lars.

Han war trög och wårdslös i allt hwad han skulle göra. Han wille icke gerna läsa, och lärde sig derföre aldrig något. Han fick således aldrig några wackra Böcker af sin Pappa: han fick icke eller lära sig att skrifwa; ty hans Far sade honom: "Min Lars, — "så länge, du är så olydig och obestedlig,
bryr

”bryr jag mig icke om dig. Swarken jag
 ”eller din Mamma kunna då älska dig, och
 ”ingen vill hafwa dig hos sig. Blif lydig
 ”och bestedlig, min Gofe, så blir du lika så
 ”älskad och afhållen som dina Syskon”.

Men Lars blef icke mycket bättre. Hans
 Syskon deremot woro alla lydiga och snälla;
 och derföre woro de äfwen mera älskade och
 mera afhållna af sina gode Föräldrar och af
 alla andra, som kände dem.

6. Den bestedliga Flickan.

Lilla Johanna war en bestedlig Flicka.
 Hon war alltid lydig sin Mammans och Pappas
 goda råd och förmaningar, och gjorde
 gernä allt hwad man bad henne göra. Hon
 lärde sig snart att läsa ganska snällt. Hon
 war blott fem år gammal, och hon hade
 redan lärt sig af sin Mamma att sy, att
 sticka Strumpor, att nysta garn och göra
 annat dyligt.

Flera sådane små Grunttimmers arbeten
 hade hon nu lärt sig, och allt hwad hon
 gjorde war nått och wäl gjordt. Då andra
 Flickor gingo ut och stojade bland en hop
 sjelfswäldiga och ostyriga pojkar, — då satt
 lilla Johanna stilla hos sin Mamma och
 läste, eller ock roade hon sig med sin söm
 eller bindning.

Hon

Hon war alltid snygg och ren både om sina kläder, händer och sitt ansigte. Alltid war hon artig och wänlig mot alla. — Alla berömde denna lilla wettiga och kloka Glickan; och man talte alltid om den snälla och bestredliga Johanna. När hon blef något äldre fick hon äfwen lära sig att rita och att spela på Klaver; och häraf hade hon mycket nöje. — Johanna blef ock hela sin tid en glädje för sina goda Föräldrar och en fågnad för alla sina wänner; ty alla tyckte om ett så snällt Barn.

7. Den obestredliga Glickan.

Ulla war deremot en sjelfswäldig, olydig och elak Glicka. Hon war så bortskämd af sjelfswäld, att hon alldrig hade lust att lära sig något. När hon war åtta år gammal, kunde hon hwarken läsa eller sy.

Denna Glickan war mest road af att wara i elaka och odygdiga pojkar's sällskap. Alltid såg man henne oren och smutsig: alltid woro hennes kläder nedsmutsade och sönderrisna. — När hon blef större, blef hon föraktad af alla, som sågo henne; och ingen wille umgås med en så wanartig och dålig Glicka.

Hon fick nu ofta skämmas derföre att hon icke lärt sig något. Hon fick alldrig komma i andra Glickors sällskap; ty de wille icke

icke ha henne ibland sig. Aldrig fick hon följa med sin Mor bort på något ställe; ty man fick skämmas för henne hwart hon kom. Modren måste till slut skilja henne ifrån sig; och då fick Ulla tjena i flera år som Piga hos ett Herrskap.

3. Det lydiga Barnet.

En Gofse, som gerna åt äpplen, fann en gång några under ett träd. Han tog dem opp; men wille icke äta dem, ehuru en piga, som war i trädgården, gaf lof dertill.

Nei, sade Barnet, jag måste först bedja mina Föräldrar om lof; ty utan deras tillstånd wille jag icke äta dem.

Pigan sade, att dessa äpplen woro mogna och kunde utan fara ätas. — Ja, swarade Barnet, om de ock äro mogna, så törs jag likwäl icke äta dem. Jag wille hellre alldrig äta äpplen, än göra emot mina Föräldrars befallningar. Jag skulle då begå ett stort fel. Ty både Mamma och Pappa hafwa sagt mig, att man icke bör äta sådan frukt, som man finner liggande på marken. Jag wille derföre icke äta dessa nedfallna äpplen, ehuru gerna jag annars äter allt slags frukt.

Fadren kom under detta samtal i trädgården. Barnet sprang genast till honom, och frågade om det wore farligt att äta dessa äpplen,

äpplen, som det funnit under trädet. — Fadren svarade: Mitt Barn, du bör icke äta af den frukt, som legat på marken; ty en giftig mask eller något annat orent har kanske kommit derpå, som kunde vara dig skadligt. Men till belöning för din lydnad vill jag låta gifwa dig några friska äpplen, som nyss blifwit plockade af trädet.

Det skedde så — Barnet glädde sig åt sin lydnad, och fann det vara bäst, att i allt följa sina Föräldrars råd.

Så lydigt war detta Barnet. Då denna goda och beskedliga Gossen war ute, och hans Mamma och Pappa icke sågo honom, så gjorde han likwäl aldrig något, som de förbudit honom att göra. Han war således lika så lydlig då han war ifrån sina Föräldrars ögon, som då de sågo honom. — Då han wille roa sig, gick han alltid först till sin Mamma eller Pappa och bad om lof dertill. Han fick ock gerna lof. Men han blef likwäl icke misnöjd, om de någon gång nekade honom sådana nöjen som kunde skada honom. Då fick han i det stället roa sig med något annat, som kunde ske utan fara för honom.

Denna lilla beskedliga Gossen fick många gånger sågna sig öfwer sin lydnad. Han fick många små skänker af sin Mamma och Pappa, som han wist icke fått, om han varit olydig. Då

Då han blef stor, blef han en god och älskad
Människa, och blef lycklig i hela sin lifsvid.

9. De olydige Barnen.

Petter var en höstafton ute på gården.
Det började bli mörkt, och hans Far bad
honom gå in. Petter frågade: Kan jag icke
gå i Trågården en stund? — Nej, sva-
rade Fadren, du bör icke gå i Trågården så
sent; ty du kan i mörkret lätt falla och skada
dig. Nu, mot aftonen, är ock luften så kall,
att du kan förkyla dig och skada din helse: —
Kom därför in, min Gosse, till din Mamma
och Pappa, och roa dig med något annat.

Fadren gick nu in, och trodde att Pet-
ter skulle komma efter. Men så snart Fad-
ren var ingången, sprang Petter i fullt
språng ned åt Trågården, der han i bråd-
skan och mörkret stupade öfver en stor sten,
och i fallet slog sitt onsigte mot ett träd, som
stod mid vägen. Vid detta förskräckliga
fall fick han ett stort hål i pannan, och både
näsa och mun brusto i blod.

Man hörde genast hans skrik. Då
sade Fadren: "Petter har såkert fallit och
"slagit sig: jag bad honom nyss gå in; men
"han lydde icke".

Petter hade så illa slagit sig att han knappt förmådde stiga upp. Han var nu afwen ridt och wisa sig för sin Far. Andteligen kom han gråtande och blodig in. Men hans Far och Mor beklagade honom alldeles icke. Han fick deremot bannor och förebräelser för sin olydnad — Petter grei och klagade att hans panna swed och gjorde så ondt. Fadren svarade: "Det tror jag säkert; men jag har icke slagit dig, min Gofse: hwarföre gick du icke in, då jag bad dig; så hade du nu sluppit att gråta. Då hade du nu varit munter och glad: du hade ej då haft en sönderslagen panna och ett blodigt ansigte. Nu kan jag icke hjälpa dig, min Gofse: jag kan icke läka ditt särade ansigte. Vår dig hådanester att vara lydig och göra som man ber dig".

Petter fick en lång tid känna swedan af sitt sår, och fick ofta höra denna förebräelse af sina beskedliga Syskon: hade du lydt Pappa, så hade ej sådant hänt dig: det war en lycka, att du icke skadade dig ännu värre; ja, du kunde ganska lätt slagit ihjel dig i mörtret bland stenarna och träden.

Men än olyckligare war Franto, en lika så yr och olydig Gofse som Petter. En dag skulle han gå till Skolan. Bredwid den vägen

wågen, som Frants skulle gå, war en djup dam, som af kolden tillfrusit och blifwit öfvertäcktt af is. Fadren wårnade Frants att icke gå ut på isen; ty, sade han, då kan du lätt drunkna, emedan isen ännu icke är nog stark att gå uppå.

Men då Frants kom till Dammen, wille han likwål försöka om icke isen kunde bära honom. Och nu gick han ut på dammen. Inwid landet war isen starkare, så att den bar honom. Då wille han gå än längre ut. Men en karl, som stod på landet, ropade till honom, att han skulle akta sig, och icke wåga sig ut på isen; emedan den war ganska tunn och swag ju längre man kom utåt densamma. Frants swarade: det har ingen fara; du ser ju att isen bär mig.

Men knappt hade han sagt detta, förr än den swaga isen brast sönder under hans fötter, och Frants sönk ned i det djupa wattenet. — Omöjeligen kunde han hjälpa sig upp. Han gaf ett och annat nödrop om hjälp. Men ingen wågade gå ut på den swaga isen, för att hjälpa honom. — Frants fick således här i wattenet omkomma, till straff för sin olydnad. Och mon kan tänka hur denne olydige och olycklige Gossen fick en smär död.

10 Det enwisa Barnet.

Nej, jag vill icke; jag gör det icke; nej, så sker det icke; svarade en gång ett barn sina Föräldrar.

Detta hörde grannen som i det samma gick förbi.

Han kom bestört in i huset, och frågade hwem den kunde vara, som vågade att så tala med sina Föräldrar. — Han fann då, att det var den Gosen, som ofta kommit till honom och fått så många gåfvor af honom: det var Sabian, som denne grannen förut så mycket älskat.

Det är ett omärdigt barn, utbrast han helt förtörnad. Han wände Sabian ryggen, och tillade: aldrig skall han hadanefter mer komma öfwer min tröffel; — ja, hela staden skall så weta, att denna Gosen, om hwilken jag haft så goda tankar, så illa uppfört sig.

Saken blef öfwen snart bekant, och Sabian blef sedan af allt dygdigt folk föraktad.

Detta enwisa barnet blef icke heller båtore och artigare. Ly då Sabian begick något fel, wille han alltid förswara sig med sin enwighet. Han föraktade och försmådde de goda råd, som hans Föräldrar och annat äldre folk gifwo honom: och alltid wille han göra efter sina egenförsinniga insäll och

nycker. Sluteligen wille icke Förälldrarne längre hafwa denna elaka och enwisa Gosen hos sig; utan förde honom bort ifrån sig — Då fick han sedan lida mycken nöd: han fick ofta swälta och fara illa. Och många gånger fick han således ångra sitt oförståndiga uppförande och sin fula enwighet.

11. Det wälgörande och godhjer- tade Barnet.

Lilla Carl mötte en gång en fattig Gose, som gick på kryckor. Det war kallt, och den stackars Gosens kläder woro så trasiga och dåliga, att han frös och skalf så illa af kölden.

Den godhertade Carl rördes på det ömmaste af denna sorgeliga syn. Han tänkte wid sig sjelf: Ack, stackars den fattiga Gosfen; han är wist olycklig; han får frysa och swälta; och dertill är han en krympling och kan ej gå utan kryckor; stackars Gose! se hur han fryser. —

Så ömt tänkte den goda Carl, och frågade nu Gosfen hwem han tillhörde? — Gosfen swarade: jag tillhör ingen: ty mina Föräldrar äro länge sedan döde.

Lilla Calle frågade vidare: hwarifrån har du då ditt uppehälle? — Gosfen swarade: endast of Gud; Han förjer för mig och alla
fat.

fattiga; och denne goda Guden lagar så, att ömma menniskor bewelas, att ge mig kläder och föda.

Desa orden, jemte Gofens ömkeliga utseende, rörde så Carls hjerta, att hans ögon wättnades af tårar. Han gaf då åt den fattiga Gofen icke allenast den lilla penningen, som han nyss fått af sin Pappa till belöning för sin flit; utan han tog honom öfwen med sig hem, och bad sin Mamma förbarmas sig öfwer honom, och ge honom något till mats.

Den fattiga Gofen gladdes öfwer Barnets goda hjerta; och en tår syntes trilla ifrån hans öga — Detta war glädjens och tacksamhetens tår.

Gofen följde med Barnet hem; och Carls Mamma gaf gerna denna uslingen både mat och drick. Hon sågnade sig deröfwer, att hennes lilla Calle war så förnuftig och så god mot fattiga och behöfwande uslingar.

Den fattige Gofen tackade hjerteligen, och wälsignade den godhertade Carl, som tillskyndat honom så mycket godt. Alla som hörde detta Carls beskedliga uppsörande, sågnade sig öfwer detta goda och förnuftiga Barnet.

Ofta war lilla Calle så god mot de fattiga, att han gaf dem den mat, som han sjelf fått

fått att äta. Så hände det en dag, då han fått en smörgås till frukost; han fick se en fattig usling, som klagade öfver hunger; ty Tiggarn sade: i går måste jag lägga mig utan mat; och i dag har ännu ingen förbarmat sig öfver mig och gett mig något att äta — Straxt var Carl färdig att ge honom sin smörgås. Det skedde af så godt hjerta, att han gerna gifvit honom än mer, om han då haft — De små penningestänker Carl stundom fick af sin Far för sin flit och beskedlighet, dem gömde han alltid tills han träffade någon fattig och behöfswande. Den han ansåg uslast och mest behöfswande, den gaf han alltid mest af hwad han hade.

Ett så godt och wälgörande barn skulle ju bli lyckligt med tiden. Det skedde ock; ty alla människor höllo af Carl, och önskade honom allt godt.

Den obarmhertige Jöns
12. Den obarmhertige Jöns.

Denna oförståndiga gosse hade ifrån första barnsåren wisat sig hård och elak både emot människor och djur. Då han såg uslingar och fattiga, gaf han dem alldrig något; men wäl gjorde han dem ondt, om han kunde.

En dag kom en fattig tiggarslicka gåendes. Hon war sjuklig och bedröfswad, ty hennes Mor och Far hade nyligen dött ifrån hen-

henne. Dertill war hon nu ganska hung-
rig; ty hon hade hela den dagen icke fått
någon mat; men gick nu för att af någon
medlidam menniska få sig ett stycke bröd till
att släcka och stikka sin hunger.

Men tycktes hon
Men olyckligt träffade hon den elake
Jöns. Knappt fick han se henne, förr än
han springer emot henne och tufsade en stor
hund på henne. Den stackars Flickan blef
mycket förskräckt och började att skrika och
gråta. — Detta roade den wanartiga och
wettlösa gossen, — så elak war han; — och
ju mer hon skrek, ju mer retade han hunden
mot henne. Hon wille springa, stackars
Barn! — Men den uppretade hunden för-
fölide henne och bet henne ganska illa i benet.
Hade icke en Piga kommit Flickan till hjälp,
så hade hunden säkert skadat henne än me-
ra, — ja, kanske bitit ihjel henne sluteligen.

Denne
Då Fadren fick weta huru illa och oför-
nuftigt Jöns uppfört sig mot den arma Mo-
der, och Faderlösa Flickan; straffade han ho-
nom ganska strängt dertföre med mycket ris
och bannor. — Fadren sade: "Wi hafwa icke
"lof att mishandla eller illa bemöta någon
"menniska; och alldraminst böra wi illa
"behandla sådana uslingar och nödlidande
"fattiga, som mest behöfwa wår hjälp och
"wår godhet; — dessa uslingar böra wi
"hellre

*De som se till
L. L. L.*

"bättre hielpa och göra dem allt det goda
"vi kunna; ty deras lif är nog swårt ändå".

Deſa förmaningar hade bort verka på
Jöns; men han blef likwål icke bättre der-
af — Mot alla djur war han grym och
obarmhertig; och hans störſta nöje war att
plåga dem.

Då han fick fatt en fluga, ryckte han
vingar och fötter af den. Man ſade honom
ofta, att han gjorde illa, ty flugan ſkulle
deraf mycket plågas, ehuru hon icke kunde
beklaga ſig. — En dag fick han fatt i en
liten wacker fågel. Straxt började han att
afplocka alla fjädrarna på det lilla oſkyldiga
fräket. Man kan tänka hur ondt detta
ſkulle göra. Sedan ſläppte han den ſtäckars
fågeln ſå naken och ſårad ut i kölden.

Detta fick ſiwen hans Far weta, ſom
då blef helt bedröfwad öfwer ſitt wanartiga
och elaka barn. Ty Fadren ſåg nu att
Jöns icke wille lägga bort ſin grymbet och
elakhet. Fadren fruktade ſiwen att Jöns i
hela ſin tid ſkulle bli en elak och grym men-
niſka. — Men han wille ännu med riſet för-
ſöka att wänja Jöns ifrån en ſådan ful
böjelſe, och i ſtället lära honom mera menſk-
lighet och ömhet. Han befallte derföre
Jöns genast komma in till ſig. Och nu fick
denna obefredliga goſen af riſet toga den
lär-

Lärdomen: "att man icke skall wara hård, elak och grym emot de oskyldiga djuren, som aldrig göra oss något ondt".

13. Den lilla lugarn.

Olofs Föräldrar hade en Trågård utom sitt hus; och der war en stor dam. En wacker winterdag gick Olof af sin Far los, att en stund wara i Trågården, för att på snön roa sig med sin lilla kälke.

Men, sade Fadren, gå icke till dammen; ty du wet, att jag icke will, att du ensam går till något watten; emedan du lätt kan falla deri, och således drunkna och omkomma. Då du blir större, och kan förstå att nog akta dig, så skall du gerna så gå till hwilket watten du behagar.

Då Olof kom i Trågården, glömde han hwad hans goda Far sagt honom. Han gick då icke ollenast till dammen; utan som den war tillfrusen, gick han äfwen utpå isen. Detta såg Fadren igenom sitt Kammarfönster. Då Olof kom in, frågade hans Far honom om han icke varit på dammen? — Nej, Pappa, swarade Olof, jag har ej varit der. Så kom då — sade Fadren — jag skall följa med dig dit; ty jag har något att wisa dig der. Olof wiste icke hwad detta skulle betyda; han följde sin Far.

Då de kommo till dammen, frågade Fadren: hwem menar du, min Olof, har gått här på isen och gjort dessa skåren i snön? Olof svarade, det wet jag ej, Pappa; — jag tror att min bror varit här, ty jag såg honom nyss i Trågårdan. — Men, sade åter Fadren, jag ser ock spåret efter din Fäkte; hwem menar du har drogitt den omkring här? — Nu blef Olof tyst, och han wiste icke hwad han skulle swara sin Pappa.

Du tiger, min Olof, sade Fadren; skall jag tro att du varit på dammen? — Wid dessa orden fattade Olof sin Fars hand, och sade: Nej — ja — bästa Pappa — förlåt mig, förlåt mig! jag har varit på dammen.

Fadren. Swarföre skulle du då neka dertill?

Barnet. Bästa Pappa — förlåt mig! jag tordes ej tala om det, ty Pappa har förbuditt mig att gå dit.

Fadren. Men har jag icke äfwen sagt dig, att man aldrig skall ljuga. Nu har du begått ett dubbelt fel: du har varit olydig och gått på dammen; och du har ljugit för mig och sagt att du icke varit der. Ja, än mer, du wille ljuga på din bror. — Min Olof! jag hade icke trott dig wara så obeskedlig — Hade du straxt tillstått ditt fel och lofwat mig såkert, att aldrig mer gå på dammen.

dammen; så hade jag snarare förlåtit dig, och då hade du kanske äfwen i morgon fått roa dig i Trågårdén med din kääke. Nu får du till straff wara inne hela denna weckan: och du får alldrig mer gå ensam i Trågårdén.

Olof trockte nu sjelf att han förtient detta och långt wörre straff för sin olydnad och osanning. Och som han annars war ett godt och förnufigt Barn; så oroade han sig nu mera deröfwer, att han gjort sin goda Pappa emot, än öfwer det straffet, att icke få gå ut på en hel wecka, och att icke få mera gå ensam i Trågårdén. — Om Pappa ändå icke wore nu ond på mig, sade han, så skulle jag tåligt och utan misnöje lida allt! —

Så förnufstigt tänkte Olof, och så mycket ångrade han sitt fel. — Han åltade sig och ifrån den dagen att alldrig ljuga mera. Om han någon gång råfode att begå ett fel; så tillstod han det straxt, och fick förlåtelse. Och Olof blef alltid sedan ett upprigt och godt Barn.

14. Storljugarn.

Ni hörde mina barn, att Olof war så flol, att han låt bli att ljuga mer. Men så förståndig war icke en annan Gofse, som hette Knut. Han hade många fel; men det största af hans fel war, att han alltid talade osan-

osanning. Ty då Knut felade och gjorde illa, war han alltid färdig att ljuga och neka. Ibland sköt han skulden på andra barn, som wordo andeles oskyldige till de odygder som han begått.

En dag slog han sönder en glasrona, som hängde i hans Fars Kammare. Straxt sköt han skulden på Wilhelm, sin lilla bror, och sade, att han slagit sönder ronan med en klapp. Wilhelm war så liten, att han icke kunde tala, och kunde således icke förswara sig emot denne storljugarn. — En annan gång war han ock ensam i Kammarn; och då slog han sin Pappas klocka i golfwet, hwar af den skadades. Straxt war han färdig att ljuga, och sade att hans lilla syster Carolina gjort det. Men hon nekade; — och då märkte Fadren att Knut varit den som slagit sönder klockan. Likwål sökte Knut ännu, äfwen denna gången, att med lögn och osanning bedraga sin Pappa, och wille nödwändigt göra sig fri. Men Fadren lät ej mera narra sig af hans bedrägeri och lögner, utan förde genast Knut utur sin Kammare, sedan han först gifwit honom många förebräelser och bannor; — mindre derföre att Knut slagit sönder klockan: men isynnerhet derföre att han nekade, och wille ljuga sig fri; och dertill, hwad som war ännu wärre och fulare att han wille beskylla sin lilla oskyldiga syster för ett fel, som

som han sjelf begått; och att hon således skulle få bannor, och kanske stryk, för sådant som hon alldeles icke gjort — För sådan elakhet fick Knut isynnerhet nu bannor af sin Pappa. Och till straff fick han aldrig mer komma ensam i sin Pappas kammar.

Sedan trodde man aldrig Knut hvad han sade. Då han berättat något för sina sysskon och kamrater, sade de alla: "Om Storlugarn sagt det, hvem skulle då kunna tro det".

Knut fick och i en sin tid heta Storlugarn. Han hade genom lögn och osanningar blifwit så sturkt och elakt, att man knappt med riset kunde förstå honom att belänna de fel han begått. Hvar dag blef han allt värre och värre; och han wille icke bättra sig — Det war ju illa att hans späda hjerta genom lögn och ondskas blifwit så hårdt och så elakt. Lären häraf, mina Barn, att osanningar förderfwa och hårda ert goda hjerta; och Ni bli deraf mindre stickliga att lära er något godt och nyttigt. Så gick det med Knut. Som han aldrig tillfod sina fel, kunde han icke eller förbättra sig, och man kunde icke rätta honom, då han felat. Han förblef derföre i hela sin tid en dålig och elakt menniska, som föraktades och hatades af alla.

15. Den lilla Tjufwen.

Arwid hade en ful wana att stjåla och snatta till sig alla småsaker som han öfwerkom. Han började först med att stjåla såcktebitar ifrån sin Mamma: åfwen ifrån sina syston och kamrater stal han ofta leksaker, konfekt och mera sådant, som de hade gömt åt sig. Modren, som märkte dessa knep af sin son, warnode honom ofta för denna odygd. Hon sade till honom: "Om du så wånjer dig att stjåla och bortsnatta andras saker, blir du till slut en stor tjuf. Då får du det straff, som du wet tjufwar få, då de stulit. Du får då blygas och skmmas för alla: och alla menniskor äro rädda att umgås med dig. Om du derföre icke låter bli att stjåla, får du aldrig mer kalas mitt Barn; ty jag will icke ha en son, som är en tjuf".

Detta rörde wål Arwid så mycket, att han nu sjelf blygdes för sitt tjufveri. Han såg åfwen att hans syston och kamrater gånde undan allt hwad de hade, då han kom till dem; ty de sade: "man får ofta sig för den lilla tjufwen".

En dag blef han och hans syston bortbjudna på ett inu kalas i grannskapet, hos en af hans lekbröder. Der woro många barn församlade, för att roa sig med dans och

och lef. Men först skulle de spisa. Bordet vor redan dukadt, och rätterna framfatta. Ibland andra goda saker, stod öfwen på bordet en rågad tallrick med äplen. Dessa löste i Arvids ögon. Af en händelse blef han ensam i rummet; framt förleddes han af sin elaka wana, och stal ett äpel af tallricen.

Men hvad händer? — Alla äplen romlade af tallricen omkring bordet: detta hördes från närmsta rum, och Fruen i huset kom ut. — Der stod då Arvid, wacker Gosse! — alla Barnen kommo in för att se på den lilla tjufwen: alla skände nu ut honom: alla pekade finger åt honom; och man förde honom genast utur sällskapet.

Nu skändes Arvid ganska mycket för sin tjufwana. Han gret ganska bitterligen, och ångrade nu af allt hjerta att han så want sig att stjåla. — Då Modren fick höra detta hans sista tjufweri orwade det henne ganska mycket, att hennes son skulle hafwa en så ful wana och oort. Då sade Arvid gråtande till henne: "Min bästa Mamma! förlåt mig denna gången, att jag så illa burit mig å!" "Mamma skall aldrig mer få höra något så dant om mig: jag lofwar Mamma och Pappa, att aldrig mer stjåla och taga något, som icke tillhör mig: Nej, aldrig skall jag mer utan lof taga något; förlåt mig denna gången!" Modren swarade: "Om du
"Låt

"håller detta löfte, vill jag nu gerna för-
"låta dig och glömma ditt fel".

Arvid höll och ord med hwad han lof-
wat. Ly ifrån den dagen tog han aldrig
mer något utan lof: aldrig rörde han något
som icke tillhörde honom. — Hans goda för-
äldrar hade nu skäl att fågna sig öfwer sin
sons beskedlighet och ärlighet.

En gång berättade man, att en Gofse
stulit böcker och penningar; och blef dertföre
strängt straffad. Hela staden fick weta det:
och man talte öfwerallt om denna tjufaktiga
Gofsen.

Då Arvid fick höra detta, blef han
genfka glad, att han bortlagt denna fula
omana. Han tackade sin goda Mor och Far,
som rättat hans fel. Och han kom alltid
ihåg hwad hans Pappa sagt honom: "Wäns
"dig icke wid det som ondt är: wanan blir
"sen swår att öfwerwinna". — Man säger
ock i ett gammalt ordspråk:

Den som börjar att stjåla en Enappnål,
Slutar med att stjåla en silfwerstål.

16. Det wettiga Barnet.

Lilla Wilhelm kom en dag ifrån Skolan. Med tårar i ögonen berättade han för sin Far, hur han sett på gatan en hop elaka pojkar, som kastade snö på en uslig och halt tiggargubbe: hur de härmade hans haltande gång och fräntogo honom hans krykor, att han icke kunde gå.

Min goda Wilhelm, sade Fadren, det gör mig ondt att höra sådant. Jag hoppas att du icke gjorde den fattiga uslingen något ondt.

Wilhelm. Nej, bästa Pappa! — så obehaglig vill jag icke vara. Jag bad de elaka Gossarne att låta bli den halte uslingens; men de wille icke höra mig.

Fadren. Tack, min lilla Wilhelm, för din godhet! Tant hwad den fattige Gubben derföre tyckte om dig: han wälsignade dig säkert derföre.

Wilhelm. Ja, Pappa! Gossarne gjorde wäl än wärre. En gammal blind man, som knappt kunde gå, den stötte de flera gånger omkull, och kastade mycket snö på hans tråfiga kläder. Uck hwad det gjorde mig ondt om den stäckars Gubben! — Han bad dem så wackert att de skulle låta bli honom; men desto wärre blefwo de elaka Gossarne.

Sadren. Stackars den olycklige, blinde uslingen! Han hade behöft hjälp för att finna vägen; men nu blef han så illa handterad. Dessa pojkarne kunna och bli så usla som han nu war: tänk om man då gör så med dem; måtte de skola trocka om det? nej — wist icke. De blifwa äfwen gamla, och kunna då kanske icke gå af ålder: de kunna kanske äfwen bli blinda och förlora sin son; och då torde några elaka pojkar äfwen drifwa gäck med dem. — Då så de känna, hur swårt det är för uslingen och den gamle mannen, att gåckas och föraktas.

Sadren sade vidare: "Gud wälsigne dig, min goda Wilhelm! afka dig att göra som dessa oförståndiga Goskarne gjorde. War du alltid höfelig och bestedlig, äfwen emot den uslaste tiggare: och gör uslingar godt, om du kan; men gör dem alldrig något ondt. De äro nog plågade af sin uselhet och sitt elände: hwarföre skola wi med wår elakhet öka deras olycka".

17. Den högmödige German.

En rik och förmögen man hade en enda son, som hette German. Fadren gaf denna sin son en god uppfostran; och German war qmick och wiskig att lära sig allt. Hans Far gaf honom wackra och fina kläder; och man såg alltig German bättre klädd, än andra hans

hans likar. Detta borde gjort Zerman än mer beskedlig. Men i det stället blef han högmödig och stolt öfver sina granna kläder: han började förakta alla andra barn, som woro sämre klädda än han; och dessa kallade han alltid tiggarengar.

Otto, en annan Gofse, war lika gammal med Zerman, och bodde ej långt ifrån honom. Han war ganska beskedlig och uppförde sig alltid wäl och anständigt. Han hade icke så granna kläder, som Zerman, ty hans Far war icke så rik. — Men Otto war rätt nöjd med sin grofwa Jacka och sina tjocka skor; ty de woro hela och rena: och detta war nog för honom; dermed war han nöjd.

Zerman war så högmödig, att han knappt wille umgås med den beskedliga Otto. Han sade en gång till honom: bewars! Otto, hwad du har simpla och grofwa kläder: ser du jag, — jag har finare och bättre. Otto svarade: "det ser jag nog; men jag är likwäl nöjd med mina simpla kläder; min Far har icke råd att köpa mig några dyrare: och kläderna, har min Far sagt, göra of icke bättre".

En dag skulle Zerman och Otto roa sig tillsammans; då wille de bygga ett litet hus. Zerman befalle Otto bära fram stenar; Otto gjorde så. Zerman befalle honom bära fram

fram sand; Otto gjorde så. — Men nu såg Otto att hans kläder smutsades deraf; då sade han till German: "jag tørk ei bära mer sand och sten, ty mina kläder fläckas, och då får jag bannor af min Far: nu får du bära sjelf". German svarade högmödigt och trotsigt: "menar du jag bär sten åt dig? nej, du är icke för god dertill: skynda dig, och gör som jag sagt dig".

Detta hörde Germans Far, som kom gårdes i detsamma. Straxt sade han till Otto: "du, min Otto, är en beskedlig och klok Gosse: din Far är lycklig, som äger ett så godt Barn, som du: du gjorde rätt att du icke bar fram mer sand och sten; ty du var rädd om dina kläder".

"Men du, German", sade Fadren, "du har uppfört dig illa och wettlöst: du wil befälla din kamrat att påsa opp dig, liksom han were din dräng: du är högmödig öfwer dina granna kläder; men nu skall jag taga dem ifrån dig, och ge dig likaså grofwa kläder, som Otto har: jag trodde du skulle bli beskedlig, och dersöre har jag gifwit dig bättre kläder; men nu ser jag att du uppför dig illa, och då förtjenar du icke denna godhet af mig. Nu älskar jag Otto långt mera i sina simpla kläder; ty han är beskedlig.

Sadren tog äfwen alla de granna kläderna ifrån Zerman, som sen fick nöja sig med simplare och sämre. Han öfvertygade sluteligen sin son, att kläderna icke göra oss bättre; ty man kan ha ganska granna kläder och likväl vara elak: deremot kan man ha dåliga kläder, och likväl vara god och beskedlig; sådan war Otto.

18. Den tystlåtna Axel och den skvalderaktige Ture.

Axel war en liten förnuftig Gosse. Man hörde honom aldrig klaga på Tjenstefolket: aldrig skwallrade han på sina syskon eller kamrater; derföre tälte de honom och gerna i sitt sällskap. Då han war inne hos sina Föräldrar eller annat äldre folk, hörde man honom aldrig prata och stöja; då satt han tyst och anständig på sin stol, och blott hörde på hwad man talade om. Han fick och derföre ofta vara inne, då någon främmande kom.

Om Axel hörde någon tala, blandade han sig aldrig i talet: han teg; men då man tilltalade honom, eller annars frågade honom något, svarade han vänligt och artig på allt. Då han wille säga något, tänkte han alltid först noga efter hwad han skulle säga; och derföre hörde man honom alltid tala så klokt och förnuftigt med alla.

Då hans sysskon eller någon annan gjorde honom något emot, så sprang han aldrig till Far eller Mor och Klagade; ty han tänkte: jag kan ock fela, och då vill jag gerna, att man förlåter mig mina fel; detsförre vill jag ock förlåta andra. —

Hans bror Ture var deremot en arg och elak gose. Han förtretade ofta sin bror den beskedliga Axel; men likväl Klagade aldrig Axel på honom. Den wetlösä Ture hade bland andra odogder want sig wid den ofseden, att i gwallra och ljuga på alla menniskor. Alltid hade han något att Klaga och säga på Tjenstefolket. Men hans förståndiga Föräldrar brydde sig aldrig om hvad han sade: de trodde honom aldrig, ty de wiste att deras pigor och drängar woro långt beskedligare än han.

När detsförre Ture kom och wille Klaga på någon, förde man alltid ut honom. Ofta fick han sjelf både bannor och ris för sina Klagomål på andra. Hans goda Far förebådade honom ofta hans oförstånd, och sade till honom: "då du felar, vill du då, att man alltid skall Klaga på dig? — Lär dig af din lilla bror Axel att bli beskedlig: han Klagar aldrig på dig, ehuru du ofta är elak emot honom".

Fadren sade honom äfwen: "du bör weta, att du sjelf har flera fel, än någon annan".

"annan. Lågg derföre först bort dina egna
 "fel, innan du klagar på andra. — Då du
 "klagar på Tjenstefolket är du högst obestred-
 "lig, ty de förtjena icke sådant af dig. De
 "paga opp dig, de göra dig många tjänster,
 "och uträtta allt hwad du ber dem göra.
 "Bör du då för all denna godhet wara o-
 "höflig och wettlös emot dem: bör du för all
 "den tjänst de så ofta göra dig, likwål klaga
 "på dem; — Sv skäm ut dig, som är så o-
 "förståndig och så otacksam"!

Fadren sade vidare till honom: "Då du
 "klagar på dina syston, är du lika så obe-
 "stredlig; ty du bör lära dig att fördraga
 "deras små fel, då de fördraga dina stora
 "fel. Du bör ock komma ihåg, att alla sy-
 "stion och bröder böra älska hwarandra, och
 "att de alltid böra förlikas: de böra göra
 "hwarandra allt det goda de kunna; ty de
 "äro ju barn af samma Mor och Far; och
 "derföre böra de ju alltid förlikas, älska och
 "förlåta hwarandra".

19. Systonkärlek.

En wacker wårdag hade Carl och Zedda
 fått lof att följa sin Far i en Trädgård, som
 låg näst utanför staden. Medan Fadren
 flådde sig, lekte barnen i hans förmat, eller
 yttre rum. Då Carl i glädjen hoppade
 Fring rummet, hände honom den olyckan, att
 han oförwarandes med sin klapp slog af en
 rar

var och wacker blomma, som hans Far länge och med mycken sorgfällighet wårdat i sitt eget rum, för att en gång få mogna frön af densamma.

"Ack! hwad gjorde du nu!" sade den be-
 Fymrade Sedda, wid det hon tog blomman
 opp af golfwet, och den hon än höll i sin
 hand, då Fadren i det samma kom ut. Med
 mislynt uppsyn såg han på henne, och sade:
 "Hwad! min wackra blomma har du afbrutit?
 Wiste du icke hur rädd jag war om den"?

"Min goda Pappa!" sade Sedda med
 något håpen röst, i det hon fattade sin Far
 wid handen, "tyck ej illa wara! jag är så
 rädd att Pappa blir ond på oss".

Fadren. Ond är jag icke, men wäl
 rädd att när wi komma i den främmande
 Trädgården, så börjar du afwen att afbryta
 de blommor du der öfverkommer: jag törs
 nu icke taga dig med mig dit.

Sedda slog ner ögonen och rodnade;
 men sade ej ett enda ord till sitt försvar mot
 denna hårda domen. Då kunde Carl ej
 längre bölja sig. Gråtande kom han till sin
 Far, kyste hans hand och sade: "Det war
 icke syster Sedda, utan jag som öfverwaran-
 des med min kåpp afbröt Pappas wackra
 blomma. Jag bör således till straff dertfore
 bli hemma, då Sedda får gå med."

Sad:

Fadren, som hjerteligen rördes af dessa beskedliga barnens ömhet för hvarandra, tog dem båda i sin famn, kuste dem och sade: ”J ären begge mina beskedliga barn, och båda två skolen J få följa med mig. Det var väl illa gjort af Carl, att så oaktsamt förderfva den blomman, som kostat mig så mycken omsorg; men jag glömmet gerna denna förlust, då jag ser Er älska hvarandra af så godt och uppriktigt hjerta”.

Carl och Zedda blefvo nu ganska glade, och den goda Fadren behöfde icke ångra, att han tagit dem med sig i den främmande Trågård.

20. Leß aldrig med Elden.

Eva hade ofta blifwit warnad af sin Mor att icke leka med elden; emedan hon derigenom lätt kunde bränna och skada sig sjelf eller andra, och äfwen dermed sätta eld på hela huset.

En afton, då Pigan tändt ljuset i barnkammarn, tog Eva det af bordet och wille dermed leka. Hon förde då ljuset så nära fönstret, att det itände den ena fönstergardinen. Nu började Eva skrika; men alla woro utgångna utur rummet. Ändteligen inkommer Fadren: men då woro redan begge gardinerna i full låga, och hela huset stod i fara att itändas. Med mycken skyndsambhet nedryckte han nu de itände gardinerna, och han

Han lyckades att genast kunna släcka elden. Eva fick sedan de förebräelser, som hon väl förtjent.

Den yra och oförståndiga Klas fick också erfara, att man aldrig bör leka med elden. Han fick en dag se sin Pappas Kruthorn; och som han nu var ensam i rummet, tänkte han att roa sig med att tända eld på litet krut. Han tog kruthornet; slog ut en hop krut på bordet, och gick efter ett eldskol för att antända det. Ty han hade sett att krut kan brinna mycket hastigt, stundom med stark smäll, då det lägges i en bössa eller Kanon.

Men Klas glömde vid detta tillfälle hvad hans Far sagt honom, nämligen att det är ganska farligt att röra krut, bössor och pistoler, ty många menniskor hafwa skutit ihjel sig, eller också illa skadat sig dermed; och att blott fullväxta personer böra bruka sådant; men aldrig barn, som icke förstå att akta sig.

Allt detta glömde nu Klas. Han ville med eldskolet antända det krutet, som han lagt på bordet. Men hvad hände? — Knappt rörde skolet derwid — krutet antändes i ögonblicket och hela lågan slog honom i ansigtet. Straxt gaf han ett högt skrik och föll omkull på golvet. Hans Mor kommer in; — men hwilken bedröflig syn för
hens

henne! — Klas ligger skrikande på golvet, och hela hans ansigte war skadadt och uppbrändt. I lång tid fick han deraf utstå de svåraste plågor innan såren blefwo läkta. Men olyckligast war, att hans ögon woro så illa skadade, att han sedan blef blind i hela sin lifstid. Denna hans olycka påminde honom således ofta, att man alltid bör wara försigtig och estertänksam, och aldrig leka med sådana saker, hwarmed man så lätt kan skada sig.

Vi ser häraf, Mina Barn, hur ille man gör om man leker med elden; och hur lätt man dermed kan göra sig eller andra olyckliga. Akta er dertfore!

21. Den rädda Ulrik.

Ulrik hade haft den olyckan att för länge skötas af en dum och widskeplig Amma. Hon hade ofta berättat för honom en hop dårskaper och lögner om Spöken, Tomtegubbar och Trollpackor; och hon pratade och berättade ständigt för honom flera sådana osanningar och usla dikter. Hon hade sluteligen så skrämt Ulrik med sina lögner och sagor, att han fruktade och war rädd för allt, så snart det blef mörkt.

Hans Föräldrar sade honom wäl, att han icke borde tro dessa usla och osanna berättelser,

telfer, som han hört af sin Amma; emedan spöken och allt sådant, hwarom hon talt, icke finnes; utan att blott enfalliga menniskor inbilla sig detta, och skrämma sig dermed sjelfwe. Men likwål war Ulrik rädd. Aldrig wågade han gå ensam i mörkret, icke engång sitta ensam i sin Kammare, sen det blef mörkt.

En afton då Ulrik satt inne hos sin Mor, hördes ett litet buller utanför dörren. Straxt blef Ulrik rädd: han sprang opp af sin stol och fattade sin Mor om lifwet och sade: "bewars! Mamma, hör hur det "spökar utanför dörren". Modren swarade: "Min Ulrik, du är en liten narr; ty både "jeg och din Pappa hafwa ju sagt dig att "spöken icke gifwas, och likwål talar du om "dem, och är rädd för sådant lappri, som ingen klok menniska tror, eller fruktar för".

Straxt hördes åter samma buller utanför dörren. Nu skrek Ulrik till: "jo, hör "Mamma! hör hur det bullrar! det är så "fört spöke".

Modren wille nu wisa sin son att han hade orätt, och att hans fruktan och rådsla war både fåfång och narraktig. Dersföre tog hon ljuset och bad Ulrik följa sig ut i förstugan. Han war rädd och wille ej gerna följa med henne dit. Andteligen gick han med, men höll sin Mamma troget wid handen.

Den. Då de kommo dit ut, satt der en katt, som spisade med god smak en stor råtta. "Se här", sade Modren, "se här sitter spöket! Känner du igen vår gråa katt? — Nu ser du, min Ulrik, hur barnslig du war, som trodde att detta war ett spöke. Du ser nu att det varit katten och icke något spöke som bustrat".

Ulrik blef flat, och skändes att han så skrämt sig sielf. — En annan aften hörde Ulrik ett tjutande. Straxt trodde han att det war spöke. Men då wisade och öfvertygade hans far honom, att det war deras bandhund, som tjojt i hundbojan.

En qväll war Ulrik nödsakad att i mörkret ensam gå genom förstugan. Men då han kom nära dörren, kände han något framför sig wid väggen. Ulrik blef straxt rädd och skyndade sig håpen och förkräckt genom dörren in till sin Pappa och Mamma. Fadren märkte att Ulrik kom så hastigt inspringande, och frågade honom genast: "blef du rädd för något, min Ulrik".

Ulrik swarade halst gråtande; "ja, Pappa, jag kände något wid väggen i förstugan". . . . "Din lilla narr! kom med mig", sade Fadren, "så skola wi se hwad det är". — Nu gick Fadren ut med Ulrik utan ljus; och Gossen höll honom wid handen. Ulrik förde sin Pappa mot den väggen,

gen, der han förut kânt något framför sig. Då sade Fadren: "nu wet jag hwad du blifwit rådd för; råck hit din hand, skall du få kânnâ". "Nej, bästa Pappa! jag förs icke", svarade Ulrik.

"Din lilla narr", war åter Fadrens svar, "här hänger min kappa, och för den har du blifwit så rådd. För att wisa dig det, skall jag be din Mor taga ut ljuset, att du får se den".

Det skedde. Modren kom med ljuset i handen, och der stod den förskrämda Ulrik helt skamflat och såg på kappan, som hängde på wäggen och som så skrämt honom.

Ulrik fann sluteligen huru dåraktigt det war, att så rådas och skrämma sig sjelf för ingen ting! Han blef allt mera och mera rast, och tordes sluteligen gå hwar som helst i mörkret; ty han fann att det icke war farligare då, än om dagen; om man blott åttade sig för att falla och stöta sig. Han trodde nu icke eller mera det prat och sladder om spöken och dylikt, som ensaldigare folk så ofta tala om, och så onbdigt frukta för. Ja, Ulrik blef till slut så rast och orädd, att han ofta sent om qwällarne gick årende för sina föräldrar, hwart de behagade; och det gjorde han utan minsta fruktan och råds. Ia. Ofta hörde man honom nu skratta åt andra Barn, som woro rädda och talade om spöken.

spöken. Han sade dem att han förr varit ganska rädd; men sade dem tillika, att han nu funnit hur däraktig han då war. Min Pappa och Mamma, sade han, hafwa öfvertygat mig, att man icke har något att frukta för i mörkret, mer än om dagen. Och jag finner, tillade han, att de sagt sant; derföre är jag numera icke mörkrädd.

22. Man bör lära sig i tid att dämpa sina begär.

Man ser ofta sådana barn, som icke vilja styra och dämpa sina begär. Då de, till exempel, få äta något som smakar dem, kunna de icke upphöra, utan äta ofta så mycket, häftigt och omåttligt deraf, att de sedan må illa, bli sjuka och kunna dö. Om de då hade lärt sig att dämpa sina begär, skulle sådant alldrig hända dem: då skulle de alltid wara måttligare både i mat och i dryck. Många barn finna smak i ett nöje, och kunna icke sluta dermed, förr än de skadat sin helsa och ådragit sig sjukdom, kanske äfwen ofia döden: om dessa hade want sig att dämpa och styra sina begär, skulle de alldrig misbruka något nöje.

Karrin war en enwis och öförsigtig Slleka. Man hade ofta warnat henne att icke dricka kallt watten eller dricka, då hon war warm och swettig; emedan detta är ganska
fare

farligt, och man deraf kan bli sjuk och dö. Men som hon sällan kom ihåg hwad man sagt henne, glömde hon äfwen detta wid många tillfällen. Hon ådrog sig ock deraf ofta förkylning och illamående.

Hon hade en dag sprungit omkring fält och backar, och blef deraf mycket varm och swettig. Då kände hon sig ganska torstig, och kom till en källa. Hon började, så varm hon då war, att dricka af det iskalla wattenet. Hennes lilla bror, Lars, warnade henne och bad henne icke dricka af det kalla wattenet; "ty du blir sjuk", sade han. Men hon kunde icke styra sitt begär: hon tömde glas på glas. Men, hwad hände? — Hon kom knappt hem, före än hon sjuknade ganska håftigt af en feber och dog ändieligen deraf efter åtta dagars tid. — Hade hon lärt sig att styra sina begär, så hade hon icke druckit så omåttligt af det kalla wattenet; och då hade hon hwarken sjuknat eller dött så snart.

De första begreppen af Religion för Barn.

1. Om Gud wår Skapare och högste Sader:

Konrad tog en sommardag, sin lilla Son Teodor med sig ut på fältet. Här fram,

framstånde sig naturen för dem i all dess mångfald och fågring. Sedan Fadren en stund genom rjnliga samtal hade ledt barnets uppmärksamhet på de omwexlande föremål, som omgäfwade dem, på de mångfaldiga djur och växter, som wisse sig för dem i all deras skönhet, och den kraft, den wisshet och godhet, som i allt framlyste, sade han ändteligen till Teodor: Men hwarifrån menar du, att alla dessa ting äro komne? Hwem har först gjort dem, så mångfaldiga, så sköna.

Teodor. Det wet jag icke, Pappa!

Fadren. Menar du någon menniska har gjort dem? Alla de små wackra fåglar, fårlar, blommor, som du ser, menar du någon menniska har skapat dem? eller kan skapa sådant? nej, wist icke. Sådant kunna icke menniskor göra.

Teodor. Nå hwem gör det då? Hwem har skapat alla små wackra fåglar och djur, som wi se alla dagar?

Fadren. Jo den samme, som skapat både dig och mig: den samme, som skapat solen, månen och alla stjernorna, den samme har äfwen skapat alla fåglar och djur: och den som gjort eller skapat allt detta, honom kalla wi Gud.

Denna gode Guden har skapat alla menniskor och hela werlden: allt hwad du ser, är skapat af Honom. Alla de wackra blommor, som du plockat på fältet, dem har Han skapat; — intet Träd, ingen blomma, ingen wårt fins, som Han icke skapat: — intet djur är ill, som Han icke skapat och gifwit lif.

Om denne gode Guden icke gifwit oss lifwet, så hade wi nu icke varit till; då skulle wi nu icke sitta här: om Han icke wille låta oss behålla wårt lif, så skulle wi dö här på detta ställe, och du skulle aldrig mer få se din Mamma, dina kära syskon och wänner!

Men Gud är god, Han låter oss lefwa, Han älskar oss så mycket, Han ger oss, tillika med lifwet, helsan och allt godt: Han ger oss födan och allt hwad wi behöfwa. Han föder alla fåglar och djur; utom Honom skulle de icke eller kunna lefwa: ingen ting skulle wara till, om Gud icke wille.

Teodor. Uck, hur ska jag få se denna gode Guden?

Sadren. Mitt Barn, du kan icke se Gud, ty Han är osynlig för våra ögon. Men då du dör, då kommer du till Gud, och då får du se Honom: då wi, din Pappa och Mamma dö, då komma wi också till Gud, och då få wi äfwen se Honom.

Teodor. Ja, Mamma har ock sagt mig, att wi skola komma till Gud, då wi dö.

Sadren. Ja, förr kunna wi icke få se Gud. Men likväl är Han hos oss alla dagar; ja hvarje ögonblick är Han närvarande hos oss: på hwilket ställe wi än må vara, så är Gud när oss. Han ser och känner både dig och mig, och alla menniskor. Han vill gerna vara hos oss, då wi äro goda och beskedliga: då älskar Han oss, hjälper och bistår oss med sin nåd och godhet i allt, hwad wi göra och företaga oss. Men hos elaka och onda menniskor vill Gud icke vara. Han ser äfwen alltid dem, och allt det onda som de göra; och derföre kan Han icke tycka om dem. På intet ställe, och uti intet rum kunna de dölja sin ondskas och sina elaka gerningar för Hans allseende ögon. — Men de goda, de dygdiga och beskedliga menniskorna, dem älskar Gud och hos dem vill han alltid vara: för dem är Gud likasom en god Fader, och de kallas äfwen Guds Barn.

Teodor. Är då Gud äfwen hos oss nu?

Sadren. Ja, mitt Barn, Han är alltid hos oss, Han ser oss alltid; ehuru Han är osynlig för oss. Och denna Guden är den fullkomligaste, den bästa af alla warelser. Ly du ser, mitt Barn, att den som har kunnat skapa så mycket wacker, så mycket full-

Fömligt och godt, den måtte ju sielf vara högst fullkomlig och god. Den minsta mass, som du ser på jorden, har fått sitt lif af Gud: Solen, som lyser så klart, den har Gud skapat och satt på sitt ställe, att hon skall lysa oss om dagen: Månen har Gud satt på sitt ställe, att han skall lysa oss om natten. Och alla Stjernorna har Gud skapat, och fringspridt dem på himmelen.

Du ser då, mitt Barn, hur denna gode Guden är Måktig, och hwad Han kan göra. — En menniska kan wäl bygga ett hus, en kôrka, ett skepp och mera sådant; men ingen menniska kan skapa den minsta blomman, eller det minsta djur. Om du dödar en liten Fluga, så kan hwarken du eller någon menniska ge den åter lif; men Gud har både skapat Flugan och gett den sitt lif: om du dödar en Fågel, kan du sedan alldrig ge den lif; men Gud har gett den och alla Fåglar lif.

Teodor. Uck, hwad Gud är måktig!

Sadren. Ja, så måktig är Han, sådan makt har Han. Han kan göra allt hwad Han will: — af Hans wilja beror allt: allt sker som Han will. — Då du planterar blommor i din lilla Trågård, så kunna de icke wäxa utan Guds wilja. All den såd du ser på de stora åkerfälten, den har wäl menniskan sät och kastat i jorden; men blott Gud kan laga att denna såden växer och mognar,
så

få att wi sedan kunna uppsåra den och tillreda bröd deraf. Om Gud icke af sin godhet wille skänka oss regn, så skulle ju all denna skiden på ålern förtorka, och wi menniskor hade då intet att lefwa af; då finge wi dö af hunger och swält. Om Gud icke lagade så att gräset på marken växte och grönskade; hwaraf skulle då kreaturen lefwa? — Äfwen de skulle då dö af hunger.

Du ser derföre, mitt Barn, att det är Gud, som genom sin godhet föder alla lefwande warelser: det är Han, som endast skaffar menniskan och djuren sin föda och sitt uppehälle. Genom sin makt kan Han uträtta allt: ingen ting är för Honom omöjligt. Han kunde i ett ögonblick förstöra hela Werlden: Han kunde på ett ögonblick åter skapa en ny Werld. Så mäktig är Han, sådan makt har Han; och derföre kalla wi Honom äfwen Allsmäktig; emedan Han förmår allt. Menniskan förmår ingen ting utom Hans hjelp och bistånd.

Gud är derföre både mäktig och god; Han will oss alla så wäl; Han gör oss alla dagar så mycket godt, Han älskar oss så mycket!

Teodor. Åh, hwad Gud är god! — Älskar Han äfwen Barnen?

Sad.

Sadren. Ja, Gud älskar wift Barnen: alla goda Barn äro Honom kåre; dem älskar Han mest.

Teodor. Men hwod skola wi göra Gud för allt det goda Han gör oss?

Sadren. Gud begär ingen ting af oss: Han will blott att wi skola wara goda och beskedliga menniskor; mer begär Han icke af oss. Om wi akta oss att göra det som ondt är; och om wi deremot alltid besitta oss om att wara goda och dygdiga: då fågnar Gud sig deröfwer, och gör oss gerna allt godt.

Teodor. Jag will wift wara beskedlig, då den gode Guden åfwen fågnar sig deröfwer. Och med min beskedlighet gör jag åfwen mina goda Föräldrar en glädje.

Sadren. Mitt Barn! du älskar då dina Föräldrar: du håller då af oss för den godhet wi bewisa dig? Då bör du ju åfwen älska Gud, som i synnerhet bewisar både dig och oss all godhet, och som låter oss dina Föräldrar lefwa, att wi kunna göra dig något godt?

Teodor. Ja, bästa Poppa, jag bör wift älska Gud, som gör både mig och mina Föräldrar så mycket godt. Jag älskar ock Gud, ehuru jag icke sett Honom; men Han är så god emot oss!

Sad.

Fadren. Det är beskedligt af dig, mitt Barn. Om du älskar Gud, skall Han äfwen älska dig: war säker derpå.

Då du älskar dina Föräldrar, så söker du ju äfwen att lyda dem i allt hwad de be dig. Och om du älskar Gud, bör du ju äfwen lyda Honom, och göra allt hwad Han will och befallt.

Teodor. Jag will gerna lyda Gud! jag will gerna göra hwad Gud will och befäller; — och hwad har Han befallt oss att göra?

Fadren. Han har befallt oss att wara goda, dygdiga och beskedliga: Han har befallt oss att älska alla menniskor, att göra alla godt, så mycket wi kunna: Han har befallt oss att sköta vår helsa, och att nyttigt och wäl använda vår tid, så att wi icke blifwa odugliga och onyttiga menniskor både för oss sjelfwa och andra. — Se, detta will Gud att wi skola göra: se, detta har Han befallt oss; och Han will icke att wi skola göra något, som är ondt och elakt: allt sådant har Han deremot förbudit oss att göra; ty som Gud är sjelf högst god och fullkomlig; så will han och önskar, att äfwen wi menniskor bli goda och söka att bli fullkomliga i dygd och goda gerningar. Och du ser således, mitt Barn, att allt hwad Gud befallt oss, det är alltid till vårt eget bästa; ty Gud will att wi skola söka att likna Honom i det goda, då bli wi lyckliga och sälla; och der-
före

före höra wi ju alltid lyda Gud, och göra hwad Han befallt of.

Teodor. Uck, jag will gerna lyda Gud: jag will gerna s la att göra allt hwad Han befallt: jag will akta mig och icke göra något ondt, efter Gud har förbudit of allt sådant; och emedan det onda, som wi begå, f rderfwar of och g r of elaka; som  fwen Pappa ofta sagt mig. Gerna will jag of lyda mina goda Föräldrar, då de r tta och säga mig mina fel: då blir jag med tiden en god menniska. Gud och mina Föräldrar befalla mig alldrig annat, än det som är mig nyttigt och bäst. D m tte jag bli så god som Gud och mina Föräldrar önska att jag skall wara.

• Sadren. Ja, mitt Barn, om du är så lydig och klok, då kan man bäst se att du älskar Gud och dina Föräldrar: och då skall du  fwen blifwa lycklig i all din tid; du skall  fwen då göra andra lyckliga med dig. Gud w lsigne dig, mitt Barn! Gud gifwe dig allt godt!

Då wi dina Föräldrar göra dig något godt min Teodor! då wi gifwa dig något; då tackar du ju of derföre, och det  r rätt gjordt af dig; men bör du icke  fwen då tacka Gud, som g r dig ännu långt mera godt?

Teodor. Ja, jag will gerna tacka Gud f r allt det goda Han g r mig

Sad.

Sadren. Na, gör det mitt Barn! då du tänker på Gud, så tacka Honom i ditt hjerta och själ. Tänk på denne gode Guden då du lägger dig att sofwa, och tacka Honom derföre, att Han bewarat dig hela den dagen för alla faror och för all olycka: bed honom då i dina tankar och i ditt hjerta att du måtte få sofwa stilla och sött: och då du uppreknar om morgonen frisk och glad, tacka då åter Gud, att Han låter dig uppstiga utur din säng med hellsan. Bed att Han äfwen den dagen och alltid wille bewara dig, dina kära Föräldrar och wänner ifrån allt ondt, ifrån all skada och farlighet!

Tro mig, mitt Barn, Gud hör din bön och skall äfwen göra som du bett Honom. War alla dagar så tacksam emot din Gud: glöm aldrig hur mycket godt du dageligen njuter af Honom: glöm icke att du är Hans Barn, och att du bör lyda Honom, som will dig så wäl. Åliffa denne gode Guden, och kom ihåg att allt det goda som han gör of, det sker allt blott af Hans nåd och kärlek; ty han är of ju ingen ting skyldig, wi hafwa ju ingen ting att fordra af Honom: alla de stora och oräkneliga wälgerningar, som wi så ofta åtnjute af Gud; de ske alla blott af Hans godhet emot of menniskor. Glöm aldrig detta, mitt Barn! och tacka Gud af allt ditt hjerta för den nåd och godhet, som Han bewisar dig och of alla!

2. Om Jesus Kristus vår Saliggörare.

Mitt Barn! Du har säkert hört nämnas det namnet **J**esus. Jag vill och gerna säga dig något om denne vår och alla människors **B**ån och välgörare, och **H**vilken du säkert skall älska, då du fått höra **H**ans stora godhet och kärlek mot hela människoslägtet.

Denne **J**esus föddes för många, många år sedan (för två tusende år sedan): Han föddes i ett annat land, långt bort ifrån oss. Detta landet hette **J**udeen eller **J**udalandet: Hans Moder var en god och dygdig **J**ungfru, som hette **M**aria; och hans **F**osterfader hette **J**osef, en from **T**immerman. **F**ramdeles skall du få höra, huru denne **J**esus (som äfwen kallas **K**ristus), tillika var **G**uds **S**on, och således en ganska hög person under allt sitt utwertes ringa anseende.

Om **H**ans barndom och ungdom wete vi ej mycket; men det är oss likwäl bekant, att Han var ett lydigt och beskedligt barn, och derjemte ganska mon att lära, så att Han redan wid sitt tolfte ålders år kunde hålla lärorika samtal med de wisaste män på den tiden.

Wid påß 30 år gammal, började Han att offentligen lära **J**udarne, och gifwa dem en fullkomligare **k**unskap om **G**ud och **H**ans wille, än de förut ägde. **G**ud hade redan
ifrån

ifrån äldre tider tillbaka förjt för dessa menniskors underwisning; men de fleste ibland dem woro dock nu wid Jesu tid ganska okunnige, widskleplige och lastfulle, så att de wiserligen behöfde till sin upplysning och förbättring en så förträffelig Religions och Dygde-lärare, som Jesus war.

Wålgörande och wis, gjorde Jesus godt mot alla menniskor. Hans saliggörande Lärdomar, Hans dygdiga wandel, och Hans ömma mennisko-kärlek gjorde honom öfwer allt älskwärd. Han lärde menniskorne huru de rätt skulle älska Gud och sin nästa: Han wandrade omkring och lärde folket dygd och fromhet. Swart han kom gjorde han godt: alla uslingar och nödliande fingo hjelp hos honom: Han botade de sjuka, gaf de blinda sin syn och de döfwa sin hörsel, åt dumbar eller sådana som icke kunna tala, åt dem gaf han rösten eller deras målföre: Han uppväckte döda, tröstade alla bedröfwade och sorgsna, måttade de hungriga; och hans största nöje war att göra godt, att lindra mensklighetens lidande, och att skaffa menniskorna sällhet och lycksalighet. Så god, så wålgörande war denne Jesus, wår och alla menniskors wån:

Han walde sig tolf goda och fromma menniskor, som skulle hjelpa honom, att såsom Han, wandra omkring och lära folket
wisshet

wisshet och dygd, och predika om Guds nåd och wålgerningar. Dessa tolf män, som Jesus walde till sina medhjelpare, kallades Apostlar eller Hans Lärjungar. De ålskade Jesus ömt och troget, och följde honom alla dagar.

Men Jesus, denne gode och fullkomlige Dygdeläraren, Han blef likwål hatad, förföljd och föraktad af det folk, som Han bewiste så mycken godhet, och som Han önskade att göra så lyckliga. Skulle Du wål tro, mitt Barn, att menniskorna skulle wara så otacksamme och så elaka, att de skulle plåga och sluteligen döda denne deras Wån och Wålgörare — Sådant borde wål aldrig händt, men likwål skedde det så med Jesus. De otacksamme Judarne, hos hwilka Han lefde, belönte honom så illa för all Hans godhet och wålwilja mot dem.

De fångslade Jesus: anklagade honom för de brott och fel, som Han aldrig begått; ty Jesus, såsom Guds Son, war tillika den dygdigaste och bästa menniska, som någonsin lefwat i werlden, och Han hade aldrig felat eller syndat. Sedan nu Judarne, utan alla skäl, anklagat Jesus för fel och illgerningar, blef han illa handterad och plågad af dem. De fastspikade Hans kropp wid ett kors af tråd och genombårade Hans händer och fötter med spikar. Långt hwad plåga

ga den gode Jesus deraf skulle känna och utstå! Men dermed war ännu icke nog: äfwen på korset försmådade och bespottade man Honom. Han kunde nu sluteligen icke längre uthärda dessa gruffliga plågor: Hans själ qwaldes af en bitter dödsångest och i sin fargade och slagna kropp kände Han ett outhärligt lidande. Han war nästan död, men ropade nu till Gud, sin himmelske Fader, och bad att Han wille förlåta menniskorna allt det onda de gjorde Honom. Så god war Jesus, att Han äfwen nu på korset och i sin dödsstund wälsignade sina argaste fiender och owänner, och bad wäl för dem hos Gud, sin Fader. Uck, hwilken öm och god menniskowån!

Då nu Jesu lidande nått sitt slut, hördes Han med hög röst ännu en gång anropa sin himmelske Fader, och anbefallte sin själ i Hans händer, sågande: Fader! jag befaller min anda i dina händer! Detta wackra och saliga utrop war den döende Jesu sista ord. Hans tunga blef stel: Hans kropp skakades af ett gruffigt dödsarbete: hufwudet nedfänktes mot Hans blodiga axel! — och Jesus uppgaf sin anda.

Här ser Du, Mitt Barn, hwilken lön den gode Jesus fick för all sin kärlek och godhet mot menniskor: döden och de swåraste plågor war den belöning han fick för allt sitt wälgörande mot hela menniskoslägtet!

Men

Men detta lidande war icke owäntadt för Jesus. Han wiste förut att Han skulle så lida och dö, icke för sina fel, ty Han se- lade och syndade aldrig; men Han skulle lida för våra och hela werldens fel och synders skull. Wi hade annars alla fått lida döden och ewiga plågor, om icke Gud af sin oänd- liga nåd och godhet sändt of denne sin egen och enda Son till att frälssa of. -- Så stor war Guds kärlek och nåd mot of menniskor, att Han icke skonade sin egen Son, utan gaf Honom till en frälsning för of. Så stor war Jesu kärlek mot of menniskor, att Han tåligt led plågor och döden för war skull och för att frälssa of. Han war tålig: ja, tålig och god allt intill döden; och detta war allt för war frälsning och salighet.

Jesus kallas och derföre war och hela werldens Frälsare eller Förlofsare, emedan Han frälst och förlofat of ifrån det straff som wi förtjent för synden. Med sitt lidan- de och sin död skaffade Jesus of nåd och sa- lighet hos Gud; och derföre kallas Han äf- wen war Saliggörare:

Jesus blef begrawen af sina få wänner samma dag han dog, som war en Fredag. Men Han låg icke länge i grafwen; Sön- dagen derpå uppstod Han åter ifrån de döda. Om Han icke warit Guds Son, hade Han wist icke kunnat åter lefwande uppstiga ur graf-

grafwens märker. Men nu skedde det så; och Jesus war sedan här på jorden bland sina wänner i fyratio dagar; men uppfor då lefwande till himmelen till sin himmelske Faders härlighet. Detta skedde på en Torsdag, som wi derföre kalla Kristi Himmelsfärdsdag. Wi fire denna dagen en gång hwart år till en kär åminnelse af Jesus vår Frälsare. Wi fire äfwen Hans dödsdag, eller Fredagen, och kalla den Långfredag, emedan det war en lång och swår dag för Jesus. Söndagen, på hwilken Han uppstod, sira wi äfwen en gång om året, och kalla den Påskdagen. Juldagen är en åminnelse af Frälsarens födelsedag.

Nu hafwer Du hört, Mitt Barn, det wigtigaste af Frälsarens lefnad. När Du blifwer äldre, får Du höra mera om Honom. Då kan Du sjelf läsa om Honom i den helga och gudomliga bok, som wi kalla Bibel. Der står mycket att läsa om Frälsaren, och alla Hans stora wälgerningar mot oss menniskor.

Men älska alltid Jesus, vår wän och Frälsare: kom ihåg hur oskuldigt Han led för war och alla menniskors skull: glöm aldrig denne war wän och wälgörare: glöm aldrig Hans swåra död — Hans död, hwars blod rann för war skull! Älska Honom, och sök alltid, Mitt Barn, att lifna

likna honom i dygd, menniskoförlehet och alla goda gerningar! — Annu lesmer denne vår Jesus hos Gud i himmelen; och skall en gång, då wi dö, emottaga oss och gifwa oss sällhet och salighet med sig hos sin himmelste Fader! — Gud låte oss alla en gång komma till honom!

Apostoliska Tron.

Den första Artikeln.

Jag tror på Gud Fader, allsmåttig, himmelens och jordens Skapare.

Den andra Artikeln.

Jag tror på Jesus Kristus Guds enda Son, vår Herre: hwilken afslad är af den Helge Ande; född af Jungfru Maria; pint under Pontius Pilatus; korsfäst, dödd och begrafwen; nederstigen till helwetet; på tredje dagen uppstånden ifrån de döda; uppstigen till himlen, sittande på allsmåttig Guds Faders högra hand; dådan igenkommande till att dömma lefwande och döda.

Den tredje Artikeln.

Jag tror på den Helige Ande, en helig allmännelig Kyria, de heligas samfund, syndernas förlåtelse, kroppens uppståndelse och ewigt lif. Amen.

Tankespråk och Lefnads-reglor för Barn.

Gud är vår Skapare och Far. Han älskar oss, och gör oss mycket godt; — derföre skola ock vi älska honom.

Han vill ej annat än vårt väl; — derföre skola vi ock gerna lyda hans vilja, och göra det som godt är.

Men han straffar ock dem som illa göra; — derföre böra vi frukta att göra mot hans bud.

Den högsta vishet är således: *att känna Guds bud*: den största fällhet: *att lyda dem*. — Gudsfruktan är början till visheten.

Lät oss alltid hoppas på Gud, ty han både vill och kan hjälpa oss.

Vi äro ej berättigade till något godt; varom derföre nöjde med hvad han i sin vishet af idel godhet skänker oss.

Sök, mitt Barn, med flit och omtanka att bereda din framtids lycka, men kom derunder ihåg, att den gode Guden som styr hela världen, han styr också dina lefnadsöden.

Är du likväl missnöjd med din lätt och dina förmoner, så vet att du då snarast kan förlora dem. — Att vara nöjd är visdom nog.

Tänk alldrig, då du ensam är, att du är allena; *Gud* och ditt *Samvete* äro alltid med dig.

Den som dygd och beskedlighet öfvar, vinner både Guds och människors vänskap.

Älskom alla människor; de äro våra bröder, och Gud är alles vår Fader; han älskar oss alla, och vill att vi äfven skola älska oss inbördes.

Framför allt vörda och älska dina Föräldrar; de göra dig dageligen mycket godt, och du har ingen ting annat än din lydnad och din kärlek att betala dem med.

Var öm och förtrolig emot dina Syskon. Glöm gerna små oförrätter, och var färdig att göra dem allt det goda du kan.

Hvad du vill andra skola göra dig, det gör ock du dem, eller: gör icke emot andra hvad du icke vill att de skola göra dig.

Gör någon dig ondt, få hämnas ej, utan gör honom godt igen; han måste då upphöra att hata dig.

Var flitig i dina lyfslor, ty den lata blir af alla föraktad.

Den tanklöse lærer sig intet: den late måste lida hunger, och lyfslolösheten gifver tillfälle till alla laster.

Använd tiden väl i din barndom; deraf beror hela din framtida välfärd.

Alla äro barn i början: och ingen blir fullkomlig utan flit och öfning.

Ledsna ej vid det arbete du företar dig, om det ock ej i början efter önskan vill lyckas

kas dig; håller du flitigt på dermed, så skall det snart gå bättre. — Tålmod öfvervinner allt.

Har du ledsamt, så sök dig något nyttigt att göra. Den flitiga vet alldrig af någon ledsnad, och efter flutadt arbete smakar hvilan väl.

Allt har sin tid: Arbeta har sin tid; leka och roa sig har sin tid.

Men lär att söka nöjen med måtta och försigtighet, och mins att din hälfa och din tid äro dyrbarare att vårda än dina nöjen.

Undfly sådana nöjen, som efter en kort glädje skaffa dig en långvarig sorg.

Märk huru Hunden vakar om natten, och huru Tuppen hållar morgonen med sin tidiga fång; lär af dem att ej vara för mycket begifven på lönn; — den tid du sofver bort, är för alltid förlorad.

Uppskjut ej till morgondagen det goda du kan göra i dag, ty du vet ej, om du i morgon är i tillfälle att göra det.

Det betyder mer, hur väl och dygdigt man lefvat, än hur länge man lefvat.

Vän dig ej vid det som ondt är; vanan blir lätteligen andra naturen.

Som man vänjer sig i ungdomen, så blir man på ålderdomen.

Ett beskedligt barn är sina Föräldrars fågnad; men det vanartiga barnet bedröfvar och vanhedrar dem.

Alldrig blir man så vis, att man ej kan blifva än visare; och alldrig så dygdig, att man ej kan blifva än dygdigare.

Förstår du ej något, så fråga dig före af dem som visare äro; annars kan du ofta få blygas för din okunnighet.

Tag gerna emot rättelse, då du felar; tacka dem som rätta dig, ty de vilja dig väl, och följ med åhåga de påminnelser de gifva dig.

Dären vill ej låta förbättra sig; derföre blir han en däre.

Fatta var dag någon god och dygdig förefats, och efterfinna noga vid dagens slut, huru du hållit densamma.

Ungås gerna med förståndigt och beskedligt folk; men fly för all ting de elakas och lastfullas sällskap, ty onda exempel förderfva goda seder.

Var ej högfärdig, ty du har ingen ting att högmodas öfver; dina inbillade förmoner har du icke sjelf gifvit dig; — den högfärdiga är alltid en flyggelse för andra menniskor.

Deremot var höflig och tjenstaktig mot alla, så hålla alla af dig, och göra dig gerna godt igen.

Det är nedrigt att afundas öfver andras lycka och förmoner; önska derföre alla godt, och gläd dig då dem väl går.

Förakta ej de fattiga; de äro menniskor så väl som du, och hafva således rätt till din godhet och dina välgerningar.

Hjelp

Hjelp dem af godt hjerta, utan stolthet och otålighet; Låt äfven Tiggarn se att du ömmar för honom, och mins att det är vackrare att mätta den hungriga med en beta bröd, än att med de kosteligaste rätter undfäna en vän.

Gör godt åt den nödlidande, äfven i tyfthet, och fråga ej, hvem som skall betala dig det.

Bedröfva ej den bedröfvade, och lägg ej sten på den betryktas börda.

Den som gräfver grop för en annan, faller gemenligen sjelf deruti: — den olycka man ämnar andra, drabbar ofta ofs sjelfva.

Sök ej faran onödigtvis, du kan lätteligen omkomma deruti; Men ser du ej utväg att undgå henne, så fatta mod, och gå henne frimodig till mötes.

När det går dig väl; så besinna att det snart kan gå dig illa: var derföre alldrig stolt: — om det går dig illa; så tänk att det kan gå dig väl; blif derföre alldrig modfälld eller förfägd.

Gif noga akt på hvad du säger, och vet att ett ord, som du en gång sagt, kan alldrig återtagas.

Tala derföre alldrig något, som du icke ville att hela världen skulle höra.

Den mångtaliga pratar gemenligen mycket, som dåraktigt är; derföre gif noga akt på allt hvad du säger, så behöfver du alldrig blygas för ditt tal.

Döm ej hårdt och kärlekslöft om andra: — förtig hellre deras fel, eller åtminstone ursäkta dem.

Lyfsna ej efter sqvaller och lösa ryckten, som låra nästans ära och goda namn; men vet du något godt om honom, få tala gerna derom, och fågna dig öfver hans dygder och goda egenskaper.

Fly lögnen, hon är alltid skamlig; och hvem har förtroende för en lögnare. — Den som en gång sagt en ofanning: honom tror man ej gerna en annan gång.

Lofva ej mer än du kan hålla; ty att bryta löften är vanhederligt.

Tillstå öppenlystigt dina fel, så får du snarast förlåtelse.

Då man frågar dig något, få svara beskedligt, och med estertanka; men fall alldrig äldre folk i talet: — hör hellre uppmärksamt på deras samtal, så lär du ock att med tiden blifva klok.

Vörda de gamla; de hafva mer erfärit än du. — Förakta ej den gråhåriga, ty du tänker sjelf blifva gammal.

Tag noga vara på dina kläder och hvad annat dig tillhör; så har du både heder och nytta af din aktsamhet.

Håll dig snygg och ren, men förakta all fåfång grånlat; ty granna kläder göra dig hvarken vis eller dygdig.

Sök ej någon ära af din rikedom. Dären och den lättfulla kunna äfven vara rika, men hvilken förnuftig menniska ärar dem?

Att vara dygdig är bättre än att äga stora rikedomar; ty rikedomar kunna ofs fråntagas, men icke dygden.

Var ej snarlicken, fast ej allting går efter din önskan; ty kom ihåg att du är ett barn, som ej än förstår ditt eget bästa.

Bättre är, att utan eget förvällande vara olycklig, än att heta lycklig, och ej vara sin lycka värdig.

Den lyckligaste menniska är i alla händelser den som fruktar Gud; ty den Gudfruktige och Dygdige skall dock på listone väl gå.

Hvad helst du gör, tänk på ändan, så gör du alldrig illa.

Mitt Barn! då dig går väl, var glad och
tacka Gud;
Hans godhet lockar dig till lydnad för hans bud.

Gläds då din Far och Mor hans vilja för dig
tyda,
Och lyd', och tveka ej; om du hans bud bör
lyda?

Tänk hvad du tala vill förr än du något fåger;
Den talar alldrig klokt, som icke orden väger.

Fly lögn; i allt ditt tal var redelig och sann,
Och mins att lastens svek för Gud ej döljas kan.

Om du ett fel begår, sök ej med lögn det dölja;
Nej, vet—förlåtellen skall helst på sanning följa.

Du bör ej vänja dig att öfver andra klaga,
Då de den godhet ha att dina fel fördraga.

Lät bli att uslingen och krymplingen bele;
Du vet ju icke sjelf hvad än med dig kan ske.

Var öm vid likars nöd, och rörs vid uflas smärta,
Ty den som mencka är, bör ha ett menckohjerta.

Men går din nästa väl, och du ser honom nöjd,
Så var med honom glad, och deltag i hans fröjd.

Förlåt din broders fel, hvad kan dig hämn-
den båta?
Att fela menskligt är, Gudomligt att förlåta.

Förliklig, öm och huld mot dina Syskon var,
Ty samma blod de ärft af samma Mor och Far.

Det anstår ej ett barn att egenfinnigt vara,
Förfå de gamlas råd, och sina fel försvara.

Begär ej öfverflöd, men nöjs med hvad du fått,
Ty endast den är rik, som nöjes med sin lått.

Låt andras laster ej till odygd dig förföra;
Det minskar ei ditt fel, att andra illa göra.

Hvar fjärl, minsta mask, som sig i stoftet rör,
Med litvet känsla fått, du dem ej plåga bör.

Af kläderna man falskt om menskors värde
dömmar,
Ty ofta Purpurns glans det värsta hjerta gömmer.

För högmod akta dig, ty högmod gör dig blygd;
Men vill du ärad bli, sök äran i din dygd.

Var måttlig; det är nog att du kan hungern stilla:
Af klifs och öfverflöd far hälfan alltid illa.

Att skratta åt en ann har alltid straff med sig;
Du har på ryggen dem, som skratta högt åt dig.

Lär artigt skicka dig; med vett och goda leder
Du allas kärlek får, och eget väl bereder.

Af faror, olycksfall lät ej förfåra dig;
Med mod i nödens stund man läkraft räddar sig.

Med ordning och besked din kallelse förrätta,
Så spar du mycken tid, och fylslorna bli lätta.

Ja, nyttja tiden rätt, och tidens värde känn;
Så snart han en gång flytt, fås han ej mer igen.

Tacksamhet emot Gud.

Fadren.

Glöm ej i alla dina dagar
Hvad godt af Gud du njutit har:
Du är hans Barn, ty lyd hans lagar,
Och älska honom som din Far.

Barn.

Barnet.

Ja, mycket godt du unnat mig,
 O Herre! som en nådegåfva,
 Ty vill jag gerna tjena Dig,
 Och med min hörsamhet Dig lofva.

Mennisko-kärlek.

Gud är sjelfva Kärleken,
 Hjertligt god emot ofs alla;
 Vill du då hans Barn dig kalla,
 Var som han en menskovän:
 Öm för dina bröders bästa,
 Öfva godt emot din nästa.

Må vid dina likars nöd
 Ömhet i ditt hjerta vakna!
 Hjelp den usla, kläd den nakna,
 Bryt den hungriga ditt bröd.
 Gud mot den sig vill förbarma,
 Som har godhet för den arma.

Den rätta Sällheten.

Älska Gud, hans vilja lyda,
 Lifvets väg med dygder pryda,
 Vara med sin lycka nöjd,
 Är vår sällhets största höjd.

Den sanna Äran.

Vet en Ungdoms högsta ära
 Är att redligt frukta Gud,
 Vördnad för Föräldrar bära,
 Lyda gerna dygdens bud,

Ja, ett barn af goda seder,
 Och ett artigt väfende,
 Gör sig fjelf den största heder,
 Heder åt Föräldrarne.

Det goda Beslutet.

Med hvarje dag jag äldre blifver,
 Ty vill jag äfven hvarje dag
 Beslita mig, med större ifver,
 Att lefva efter Guds behag,
 Förbättra mina många fel,
 Och mina ringa dygder öka,
 Och uti Herrans fruktan löka
 Mitt nöje och min bästa del.

I allt hvad gagneligt kan vara
 Jag träget mig förkofra vill,
 Och ingen flit och möda spara;
 Att uti visdom växa till;
 I Skolan gerna mig bege,
 Att vett och goda seder lära,
 Och vård om mina pligter bära;
 Och älska mina Lärare.

Vid åsynen af en Usling.

Gud bevare mig att le,
 Då jag får en Usling se!
 Tiggarn, som på krycka går,
 För sitt öde icke rår.

Fast jag funda lemmar fått,
 Och en bättre fällhets lått,
 Jag ej mer förtjenat den,
 Än den lytta Uslingen.

Tårar och medlidande
 Vill jag åt den usla ge;
 Jag ju en gång blifva kan
 Lika ömkansvärd som han.

Vid faran af elaka Exempel.

Mycket ondt jag ser och hör;
 Mig, o Gud! bevara,
 Att ej ondskan mig förför
 I sin lönska snara.

Det lydiga Barnet.

Uti mina barndoms år,
 Då jag sjelf ej än förstår
 Att mitt eget väl bevaka,
 Vill jag, utan öfverdåd,
 Gerna följa andras råd,
 Och all envishet förfaka;
 Fromhet, ödmjukhet och lydnad
 Skola bli min Ungdoms prydnad

Det stadiga Barnet.

Länge har jag barnslig varit,
 Tiden gått i lek förbi;
 Nu, då barnåren farit,
 Är det tid att stadig bli,
 Att i vett och visdom växa,
 Vänjas vid ett nyttigt lif.
 Nu skall syfslan och min lexa.
 Bli mitt bästa tidsfördrif.

Förefats.

Alldrig mer i mina dagar,
 Hända hvad mig hända kan,
 Jag på lilla *Tomas* klagar;
 Öfverdådig är väl han,
 Slog mig illa härom dagen;
 Men då jag till Pappa gick,
 Och beskref hur jag blef slagen,
 Ris den stackars *Tomas* fick.

Hvad det sved uti mitt hjerta,
 Då han skrek och slängde sig:
 Och jag kände lika smärta,
 Som om slagen träffat mig.
 Om han skulle fela åter,
 Är han ju min Bror och Vän!
 Gerna jag hans fel förlåter;
 Nog blir han beskedlig än.

Samvetet.

"Min Gosse! var alltid beskedlig,
 "Och munter med höfva och mått;
 "I allt ditt uppförande redlig,
 "Och nitisk för allt som är godt!
 "Gör aldrig nppfåtligen illa;
 "En Domare bor i ditt bröst,
 "Som aldrig en odygd kan gilla;
 "Lyd heligt hans varnande röst!
 "Vik aldrig från dygdernas bana,
 "Men var om ditt *Samvete* mon"!

Så hördes en fader förmana
 Sin enda, sin älskade son.

En dag, ren för länge tillbaka,
Klas ensam i trädgården kom;
 Fick lutt att på körsbären smaka,
 Kröp lutad, och såg sig så om,
 Om någon hans knep skulle röja;
 Men innan sin affigt han nått,
 Begynte ren *Samvetet* höja
 Sin röst, att ogilla hans brott.
Klas rodnar, och blygdes, och lydde,
 Lät körsbären vara i fred;
 I fursprång ur Trädgården flydde.
 Och undvek få frestelsen med;
 Och lugn i sitt samvete kände.
 Tillfredsställd han mötte sin Far,
 Sitt elaka uppfåt bekände,
 Och *Samvetets* varnande svar.

"Min son"! lydde Gubbens förmaning;
 "Följ alltid ditt Samvetes bud;
 "Och vörda dets heliga aning:
 "Dets lag är en röst ifrån Gud".

Djupt fästade *Klas* i sitt minne
 Den varning hans far honom gaf;
 Och redlig, med samvetesgrant sinne,
 Han vandrade intill sin graf.

Tidens värde.

Tiden må väl flyktig heta;
 Intet fins, som flyr så snart.
 Lycklig den, som rätt kan veta
 Att dra nytta af dets fart.
 Lär, mitt Barn! att akta tiden,
 Mest i dina blomstringsår,
 Att, då sommarn är förliden,
 Du af hösten glädje får.

Mät ej tiden efter dagar,
 Räkna blott hvad godt du gör;
 Som i kraft af dygdens lägar,
 Till din ålders pligter hör,
 Tiden till din pröfning gifver
 Mycket som du än ej sett,
 Hvar minut en profid blifver
 För ditt hjerta och ditt vett.

Uppmuntran till Guds Lof.

Herre Gud! hvem är din like
 Uti vishet och i nåd?
 Stort och herligt är ditt Rike,
 Undransvärda dina råd!
 Kunde jag, o Gud; då glömma
 Att ett tackfamt lof dig ge?
 Nej, jag evigt vill berömma
 Dig min Far och Frällare!

Barna-bön.

Gud, som hafver barnen kär,
 Se till mig som liten är!
 Hvart min verd och lycka vänder,
 Det står allt i dina händer,

Till Jesus.

Jesu, dig mitt hjerta prisar;
 Dig, som frid till jorden bär:
 Dig, som väg till sällhet visar:
 Dig, som verdens frälsning är;
 Dig, som vill vår börda dela:
 Dig, vår Vän! som allt förmår;
 Och att våra brister hela,
 Sjelf ditt Folk till räddning går.

Tack

Tacksägelse för goda Föräldrar.

O Gud! din nåd mig unnat har
 Den alldrabästa Mor och Far,
 Som hjertligt ömna för mitt väl,
 Och vårda mig till kropp och själ,
 Med mat och kläder mig förse,
 Och dygder åt mitt hjerta ge.

För denna nåd dig vare pris,
 Och lät mig blifva from och vis,
 Att Far och Mor mig älska må,
 Och mycken hugnad af mig få!
 Beskydda nådigt dem och mig,
 Och lät min bön behaga dig!

Daglig Skolebön.

Gud! din godhet vare ära,
 Att du nådigt unnar mig
 Dygd och nyttig visdom lära,
 Och att tidigt känna dig!
 Gif mig nåd att flitig vara,
 Och att nyttja tiden rätt!
 Lär mig känna Lastens fara!
 Gör mig Dygden ljuf och lätt!

Men om jag emot dig felar,
 Yr och barnslig glömmar dig,
 Och min nästa förfördelar,
 Gif mig nåd att bättra mig!

Lät mig af din godhet njuta
 Barnarätt med barnanamn,
 Och min dag med glädje sluta,
 Somna roligt i din famn.

*Vår Frälsares Jesu egen Bön, som Hans
 Lärde sina Lärjungar.*

Fader vår, som är i himlarna. Helgadt
 varde Ditt namn. Tillkomme Ditt Rike. Ske
 Din vilje, såsom i himmelen, så ock på jor-
 den. Vårt dagliga bröd gif oss i dag. Och
 förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåte
 dem oss skyldige äro. Och inled oss icke i
 frestelse. Utan fräls oss ifrån ondo. Ty Riket
 är Ditt och makten och härligheten i evighet,
 Amen.

Morgonbön.

Gode Gud! Igenom Din nåd har jag nit
 åter fått vakna med helsa och glädje. Jag
 tackar Dig därför af allt mitt hjerta. Men
 bevara mig ock i denna dag, att jag icke med
 någon synd och elakhet måtte misshaga Dig:
 bevara mig ock, O gode Gud, att intet ondt
 måtte hända mig. Hör mig, min Gud, för
 din eviga kärleks skull! Amen.

Morgon-Psalm.

Melod. Lof, pris och ära vare dig

O gode Gud! jag nalkas dig,
 Och dig med glädje prisar;
 Du som en Far ju älskar mig,
 Och mig allt godt bevisar!

Du mig bevarad, frisk och nöjd,
 Ur sömnen vakna låter,
 Och med den nya dagens fröjd
 Din nåd mig skänker åter.

Välsigna Herre mig i dag,
 Att jag, ditt namn till ära,
 Må lefva efter ditt behag,
 Och goda seder lära!

Lär mig att nyttja tiden väl,
 Till mitt och andras bästa,
 Och älska dig af all min själ,
 Och som mig sjelf, min nästa!

Aftonbön.

Tack vare Dig, min Gud och Fader, för
 allt godt Du åter gjort mig på denna dagen!
 Förlåt mig hvad jag emot Dig felat och brutit
 hafver. Bevara mig ock i denna natt för allt,
 som kunde skada och förkräcka mig. Låt
 mig,

mig, O gode Gud, i morgon åter uppvakna
 med ett rent och godt uppfåt att alltid ära,
 prisa och lyda Dig. Var mig nådig och hör
 min bön för din godhets skull! Amen.

Afton-Psaln.

Melod. Nu hvilat hela Jorden.

Ren tröttnar Kropp och Sinne,
 Och hvilans tid är inne,
 Men fört, o Himla Far!
 Låt mig din godhet lofva,
 Och sedan roligt sofva,
 Och hvila fött i ditt förvar!

Du har mig helsen unnat,
 Att jag med glädje kunnat
 Fullända dagens lopp.
 Du velat mig bevara
 Från forger, nöd och fara.
 Och hägnat mig till själ och kropp.

Ach! kom att än beskydda
 I natt min lugna hydda
 Från alla olycksfall!
 Uti din hägnad tagen,
 Jag med den nya dagen
 Din nåd fen åter lofva skall.

Bön för Måltiden.

Gud! med en nödtorfig spis
 Du ols stärker här i lifvet;
 Låt ols njuta hvad Du gifvit
 Måttligt och ditt namn till pris.

En annan:

I Jesu namn gå vi till bord,
 Äte, dricke på Guds ord:
 Gud till ära, ols till gagn,
 Få vi mat i Jesu namn.

Bön efter Måltiden.

För mat och dryck Dig vare lof o Gud!
 Lär mig i tro att hålla dina bud.

En annan:

Gud ske lof för mat och dryck! Gud gif
 ols en rätt tro och en salig ändalykt, för
 Jesu skull! Amen.

Välsignelsen.

Herren välsigne ols, och bevare ols! Her-
 ren upplyse sitt anligte öfver ols, och vare ols
 nådelig; Herren vände sitt anfigte till ols, och
 gifve ols en evig frid; i namn Faders, Sons
 och den helige Andes! Amen.

Barna - Psalm.

Meled. *Hit o Jesu samloms vi*

Samloms Barn! att lofva Gud!
 Må vårt bröst af andakt brinna!
 Äfven våra späda ljud
 Skola upp till himlen hinna.
 Höjom hjerta, själ och tunga
 Att den Högstes ära sjunga!

Han har gjort oss mycket godt,
 Som en Far han om oss lagat;
 Lifvet vi af honom fått;
 Helta, nöjen, glada dagar.
 Han oss lärt sin helga vilja,
 Och att dygd från odygd skilja.

Med sitt ljufta Fadersnamn
 Vill han oss till Dygden kalla,
 Öpnar oss sin nådestamn,
 Bjuder salighet åt alla.
 Må hans kärlek oss då röra,
 Att hans bud med nöje göra!

Nyttjom lifvets glada vår,
 Oss till gagn och Gud till ära!
 Ungdoms tiden snart förgår,
 Evigheten är oss nära.
 Timmarna, som snart förlöpa,
 Stå ej mer att återköpa.

Täflom

Täffom då att alla dar
 Fram på dygdevägen hinna,
 Att en älskad Mor och Far
 Mätte hugnad af oss vinna,
 Med välsignelser oss nämna,
 Då de en gång världen lemna.

N u m r o r.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	0.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	
19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	
37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	
46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	
55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	63.	
64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	
73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	
82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	
91.	92.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	
100.	101.	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	
109.	110.	120.	130.	140.	150.	160.	170.	180.	
190.	200.	300.	400.	500.	600.	700.	800.	900.	
1000.	1100.	1200.	1300.	1400.	1500.	1600.	1700.	1800.	
1900.	2000.	3000.	4000.	5000.	6000.	7000.	8000.	9000.	
10000.	100000.								
1000000.	eller en Million.								

Romerska Ziffror.

Svenska.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Romerska.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Svenska.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
Romerska.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	XIV.	XV.	
Svenska.	16.	17.	18.	19.	20.	30.		
Romerska.	XVI.	XVII.	XVIII.	XIX.	XX.	XXX.		
Svenska.	40.	50.	60.	70.	80.	90.		
Romerska.	XL.	L.	LX.	LXX.	LXXX.	XC.		
Svenska.	100.	200.	500.	1000.	År 1810.			
Romerska.	C.	CC.	D.	M.	MDCCLXXXI.			

Multiplikationstafel.

2 gånger	3 gånger	4 gånger	5 gånger	6 gånger
2 gör 4	2 gör 6	2 gör 8	2 gör 10	2 gör 12
3 — 6	3 — 9	3 — 12	3 — 15	3 — 18
4 — 8	4 — 12	4 — 16	4 — 20	4 — 24
5 — 10	5 — 15	5 — 20	5 — 25	5 — 30
6 — 12	6 — 18	6 — 24	6 — 30	6 — 36
7 — 14	7 — 21	7 — 28	7 — 35	7 — 42
8 — 16	8 — 24	8 — 32	8 — 40	8 — 48
9 — 18	9 — 27	9 — 36	9 — 45	9 — 54
10 — 20	10 — 30	10 — 40	10 — 50	10 — 60
7 gånger	8 gånger	9 gånger	10 gånger	
7 gör 49	7 gör 56	7 gör 63	8 gör	80
8 — 56	8 — 64	8 — 72	9 —	90
9 — 63	9 — 72	9 — 81	10 —	100
10 — 70	10 — 80	10 — 90	100 —	1000

1000 gånger 1000 är en Million.

Be,

Beräkningsfatt af Swenskt Mynt,
Mål, Wigt och Mått.

En Riksdaler innehåller . . .	48 Skillingar.
En Skilling	12 Kunststycken.
En Plåt	16 skil. eller 6 Daler.
En Daler	32 Kunststycken eller Ören.
En Mark	2 Kunststycken.
En Styfwer	3 Kunststycken.
Ett Dufin	12 Stycken.
En Skäck	60 Stycken.
En Tunna	32 Kappar.
Ett Orhuswud	90 Kannor.
En Um	60 Kannor.
Ett Ankare	15 Kannor.
En Kanna	2 Stop.
Ett Stop	4 Qwarter.
Ett Qwarter	4 Jungfeur.
Ett Sleppund	20 Bispond.
Ett Bispond	20 Skålpund.
Ett Skålpund eller Mark	32 Lod.
Ett Lod	4 Qwartin.
En Famn	3 Alnar.
En Swenskt Mil	12,000 Alnar.
En Aln	4 Qwarter.
En Fot	2 Qwarter.
Ett Qwarter	6 Tum.
En Bol Papper	24 Ark.
Ett År 365 Dagar, 5 Timar och 49 Minuter.	
En Månad	30 eller 31 Dagar.
En Wecka	7 Dygn.
Ett Dygn	24 Timmar.
En Timma	60 Minuter.
En Minut	60 Sekunder.

Till den unga Läsaren.

Var villig och flitig att sköta din bok,
 Så blir du med tiden beskedlig och klok:
 Du lär dig att känna och värda din Gud,
 Att göra hans vilja och älska hans bud,
 Att föka i dygden ditt yppersta väl,
 Den ädlaste prydnad för hjerta och själ,
 Att älska din nästa, förlåta hans fel,
 Bli öm mot den usla, och nöjd med din del,
 Att aldrig förkräckas af motgång och nöd,
 Men trösta på Herren i lif och i död.

~~413. III. 79~~

Apiset 2
Eckerberg

Emelie Carolina
Gadolin

44 B 6415

